

МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ

№ 4 (405)
ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
20 лютого 2016 року

НАРОДНА ПІДТРИМКА

ВИКЛАДАЧІ ТА СТУДЕНТИ ДОПОМАГАЮТЬ НАШИМ ВІЙСЬКОВИМ

Викладачі та студенти нашого університету від початку бойових дій в Україні активно долучаються до допомоги тим, хто захищає східні кордони. Ось і цього разу українські й іноземні студенти ТДМУ разом з керівником Центру виховної роботи та культурного розвитку Ольгою Яремчук, керівником волонтерського руху Іванною Керничною, заступ-

ником декана факультету іноземних студентів Оленою Покришко відгукнулися на заклик волонтерів міста допомогти у ліпленні вареників, які будуть відправлені на передову.

«Вареники – це не лише пожива для організму, а й психологічна зброя. Нашим воїнам важлива будь-яка підтримка та допомога! Їм приємно й важливо знати, що про них турбуються тернополяни», – поділився своїм досвідом волонтер Андрій.

Він додав, що саме тернопільських вареників найбільше чекають військовослужбовці, адже вони зроблені смачно й з любов'ю. Відповідно на них постійно є замовлення. Отже, 11 лютого свою часточку душі у традиційну українську страву вклали також представники ТДМУ.

Робота кипіла дуже жваво та натхненно. За допомогою досвідчених господинь студенти швидко зайняли свої позиції на кухні й кожен чітко виконував доручені йому обов'язки. Хлопці вправно розкачували тісто та нарізали заготовки, дівчата дбайливо загортали у варениці смачну начинку. Під час цієї натхненної роботи молодь розмовляла про життя, ділилася рецептами родинної кухні. Крім того, частина дівчат і юнаків чистила та нарізала овочі для приготування салатів.

«Такі акції не лише допомагають нашим воїнам відчувати підтримку тилу, а ще й нам між собою тісніше здружуватися. До речі, багато цікавого дізнався від

іноземних студентів про їхні культурні традиції, ми знайшли з багатьох питань спільну мову. Якщо буде знову така можливість прийти на ліплення вареників, долучуся обов'язково», – поділився враженнями студент Олександр Рибинський-Косман.

Іванна Кернична запропонувала, аби на постійній основі студенти та викладачі ТДМУ приходили допомагати волонтерам міста у приготуванні смаколиків для солдат. Для цього буде встановлено графік відвідування волонтерської кухні, адже приміщення не може вмістити великої кількості людей та водночас майже щовечора потрібні робочі руки.

У чергове відбулася поїздка на схід України з гуманітарною допомогою для бійців окремої добровольчої чоти «Карпатська Січ», яку зорганізували викладачі ТДМУ. Найактивнішою в цьому питанні є доцент кафедри дитячих хвороб Тамара Воронцова. Вона нещодавно повернулася з фронту з новими враженнями та відчуттям виконаного обов'язку.

«Багато друзів і колег долучилися до допомоги бійцям, за що всім висловлюю глибоку вдячність. Постійно радує та надихає наша українська діаспора в Канаді в особі Богдана Бойчука й Надії Архіпової. Вони передали гігієнічні засоби та медикаменти, перев'язувальні матеріали. Фінансово допомогли і мої колеги з кафедри дитячих хвороб. За зібрані кошти ми придбали протизастудні та протизапальні ліки, яблука, печиво. Скажу одне: наша увага та підтримка дуже потрібні військовим. Вони щоразу щиро радіють таким передачам і нашим приїздам, адже

це ніби контакт з рідним домом», – зазначила Тамара Воронцова.

Колектив викладачів-волонтерів висловлює щире подяку міському голові Тернополя Сергію Надалу та його команді в організації транспорту й фінансуванні поїздки.

Також кафедра дитячих хвороб отримала подяку за надання гуманітарної допомоги від зведеної штурмової роти «Карпатська Січ».

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

Визнання

СТАВ ЛАУРЕАТОМ ПРЕМІЇ НАМН УКРАЇНИ

Студент ТДМУ Андрій Гвоздецький нещодавно став лауреатом премії Національної академії медичних наук України та Асоціації правників медичних ВНЗ України, яку він отримав за значні успіхи в науковій діяльності.

«Чесно кажучи, це для мене була цілком несподіванка, але дуже приємна. Диплом Національної академії медичних наук України та Асоціації правників медичних ВНЗ України отримав за наукову роботу, яку відправив на конкурс ще в липні 2015 року. Своїм успіхом завдячую професорові кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними захворюваннями Наталії Васильєвій, яка допомогла мені в моїх наукових пошуках. Також дякую голові Студентського наукового това-

Диплом лауреата Андрію ГВОЗДЕЦЬКОМУ вручив ректор ТДМУ, професор Михайло КОРДА

риства нашого університету за те, що вона запропонувала мені спробувати власні сили та подати заявку для участі у конкурсі на здобуття премії», – поділився своїми думками Андрій Гвоздецький.

Прес-служба ТДМУ

КРАЩИЙ СТУДЕНТ-СПОРТСМЕН ТДМУ

Ірина ТУРСЬКА, студентка 1 курсу медичного факультету

ЗНАМЕНИТІСТЬ

ПОЧЕРПНУЛИ ЦІННИЙ ДОСВІД З ЛЕКЦІЇ БРИТАНСЬКОГО НЕЙРОХІРУРГА ГЕНРІ МАРША

Нещодавно майже 40 студентів нашого університету відвідали лекцію-зустріч «Чому лікарю важко бути чесним?» відомого британського нейрохірурга й автора бестселера «Історії про життя, смерть та нейрохірургію» Генрі Марша. Захід відбувся у Львівському національному медичному університеті імені Д.Галицького.

У день зустрічі від першого до четвертого поверху будівлі, де розташовувалася лекційна аудиторія, на сходах стояло безліч людей не лише зі Львова, а й з Тернополя, Києва, Івано-Франківська та інших областей. Рішення прочитати дві лекції поспіль, щоб усі охочі змогли його послухати, Генрі Марш прийняв швидко та легко. Його неймовірно зворушила готовність людей чекати дві години на можливість поспілкуватися з ним. Своїми враженнями від лекції поділилися студенти ТДМУ.

«Вдячні адміністрації університету за те, що zorganizували нам транспорт і всі бажаючі змогли потрапити на цю зустріч. До речі,

коли ми приїхали на місце проведення лекції, то були вражені величезною чергою студентів, які хотіли послухати Генрі Марша. В аудиторії на 200 осіб вмістилося понад 400 студентів. Спершу планували провести лише одну лекцію, але Генрі Марш, побачивши таку кількість бажаючих, провів дві. Загалом про його досвід почуло майже 1000 студентів», — розповів Богдан Куліковський.

Найбільше молоді сподобало-

ся, що до свого успіху Генрі Марш ставиться спокійно і з гумором, адже головне для нього не відчуття слави, а можливість розповісти про ті висновки, які він зробив і робить.

«Життя нейрохірурга ніколи не буває нудним і може стати надзвичайно успішним, але за це доведеться платити високу ціну. Ви не уникаєте помилок і навчитеся жити з їх жахливими наслідками. Стосунки лікаря та пацієнта насамперед тримаються

на довірі. А все тому, що лікування — дуже небезпечна й непевна річ. Ніхто не може гарантувати результат. Пацієнт мусить довіряти лікареві. Лікар же має довіряти пацієнту. Я працював у Пакистані, в Караджі, кілька тижнів тому. І мій колега розповідав, як важко оперувати, коли родина пацієнта стоїть за дверима операційної зі зброєю. І це правда. Виникає питання, як можна комусь довіряти, якщо той хтось нечесний? Адже це очевидно, що довіра базується на чесності. І так чи інакше виникає питання чесності лікаря з пацієнтом, лікаря з колегами. І щонайважливіше — чесність лікаря із самим собою. Як знаєте, я написав книжку. І дуже пишаюся, що вона видана в Україні. Книга вийшла у 21 країні та стала бестселером у Великій Британії, США, Німеччині... Якщо переглянути відгуки на цю книжку, то всі відразу кажуть, що вона дуже чесна. А це означає, що люди не сподіваються, що лікар буде чесним», — наголосив у своєму виступі Генрі Марш.

Михайлові Думничу найбільше сподобалося те, що відомий нейрохірург ілюстрував все на випадках зі своєї клінічної практики. За словами студента, людина з відомим ім'ям була простою, щирою та відвертою.

«Генрі Марш наголошував на тому, що лікар повинен завжди наводити точні цифри, але з ухилом на позитив. Наприклад, якщо за статистикою, при певних захворюваннях помирає 400 людей, а двісті виживає, то, сказавши, що 200 людей має шанс, людина буде робити все, аби скористатися цим шансом. Адже коли людина хворіє, то вона хоче сподіватися, вірити. Вона сподівається, що її не залишать сам на сам, а дадуть надію на краще», — додав Михайло Думнич.

За словами студентів їм припала до душі порада нейрохірурга: для уникнення помилок потрібно мати надійних і щирих колег, міцний колектив, який здатний тверезо та конструктивно критикувати. Відповідно й самому потрібно бути таким колегою та критикувати задля вдосконалення, а не конкуренції. Для цього потрібно знайти баланс між егоїзмом і командною роботою.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

НАШІ ГЕРОЇ

ПРО БОЙОВИЙ ШЛЯХ СТУДЕНТАМ РОЗПОВІВ АТОВЕЦЬ ВАСИЛЬ ГУЛИК

Задля патріотичного виховання студентської молоді та кращого розуміння майбутніми медиками подій, які відбуваються на сході України, завідувач кафедри нормальної фізіології, професор Степан Вадзюк zorganizовує зустрічі спілкування з воїнами АТО. Цього разу в гості до студентів ТДМУ завітав Василь Гулик, який був командиром взводу на 31 блокпосту. Рік тому чоловікові разом зі своїми побратимами вдалося відбити масовану атаку російських військ. У цьому бою Василь Гулик отримав серйозне поранення та втратив двох близьких друзів.

Студенти, затамувавши подих, переглядали відео про життя наших воїнів, про те, як обстрілювали бійців і в яких умовах вони жили.

«Попри те, що йшли бойові дії, у нас були ще й важкі умови життя — болото, сніг, холод. По суті, ми виживали. Тішило те, що всі, хто був поруч, — свідомі патріоти, які захищали свою країну. Хочу сказати, що у протилежної сторони була набагато потужніша техніка. Проти нас воювала професійна російська

Боєць АТО Василь ГУЛИК і професор ТДМУ Степан ВАДЗЮК

армія, в чому не раз переконався особисто.

Усі сім БМП на нашому блокпосту були несправні, їх доводилося самим доводити до ладу. Та, незважаючи на це, ми давали відсіч. З харчуванням не було проблем, ми ще допомагали місцевим мешканцям. Найприк-

ріше те, що ворог ховався за будинки мирних жителів після своїх атак, аби ми не могли йому дати гідну відповідь. Звичайно, коли вже було дуже нестерпно, ми відстрілювалися, бо інакше б загинули всі на блокпосту. Найважче нам було 20 січня, коли мали йти на ротацію. В умовах туману ворог почав нас атакувати за допомогою артилерії, танків і піхоти. В цьому бою я був поранений. І в цьому ж бою загинув

наш побратим з Лановецького району Василь Борисевич. Це мій друг», — розповів пан Василь.

Бій тривав і наступного дня 21 січня. Тоді ж загинув ще один побратим Василь, а з 50 військових, які охороняли блокпост, 25 отримали серйозні поранення.

Проте вояки не злякалися атаки й пішли в бій. І, як каже Василь Гулик, того дня їх оберігав Бог, бо малими силами вдалося встояти та перемогти. Важливу роль тоді зіграли два українсь-

ких танкових екіпажі. До речі, учасники цих екіпажів всі родом з Миколаєва.

«Окрема подяка тим, хто вивозив поранених з поля бою. Це справжні сміливці, які під обстрілами рятували нас. Дякую і медичному персоналу в Лисичанську, який є винятково проукраїнським. Лікарі й медсестри

робили все можливе, аби врятувати нам життя.

Хочу сказати, що в Луганській області 70% населення проукраїнське, в селах розмовляють українською мовою. Важча ситуація на Донеччині», — додав Василь Гулик.

Він також зазначив, що нині армія вже краще забезпечена. Рік тому, за його словами, без волонтерів вояки не дали б собі ради. Головна проблема на

фронті — це забезпечення тепловізорами. Ці пристрої досі постачають саме волонтери. Як каже досвідчений боєць, без цих оптичних засобів на фронті важко воювати.

На згадку про зустріч студентів із задоволенням зробили колективне фото.

Прес-служба ТДМУ

Редактор **Г. ШИБАЛИНЧУК**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК, Л. ХМІЛЯР, М. ВАСИЛЕЧКО**
Комп'ютерний набір і верстка: **Р. ГУМЕНЮК**
Адреса редакції: 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1, тел. 52-80-09; 43-49-56
E-mail: hazeta.univer@gmail.com
Засновники: Тернопільський державний університет ім. І.Я. Горбачевського, департамент охорони здоров'я облдержадміністрації
Видавець: Тернопільський державний медичний університет ім. І.Я. Горбачевського
Індекс 23292
За точність викладених фактів відповідає автор. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
Реєстраційне свідоцтво ТР № 300 від 19.12.2000
видане управлінням у справах преси та інформації облдержадміністрації
Газета виходить двічі на місяць українською мовою. Обсяг — 3,33 друк. арк. Наклад — 1000 прим. Замовлення № 168
Газету набрано, зверстано, віддруковано у Тернопільському державному університеті ім. І.Я. Горбачевського, 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1.

ЗАХОДЬТЕ НА САЙТ ТДМУ: WWW.TDMU.EDU.UA (ВИДАВНИЦТВО «УКРМЕДКНИГА». ГАЗЕТА «МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ»)

НАУКОВА «ФАБРИКА» В УКРАЇНІ: КОНВЕЄР ЗВАНЬ ЧИ ГРАНУВАННЯ ТАЛАНТІВ?

Розмову вела
Лариса ЛУКАЦЬУК

— Михайле Михайловичу, як оцінюєте стан «наукової драбини», яка існує нині в Україні?

— На жаль, на її «сходинах» багато корупційних лазівок, які допомагають, наприклад, починаючи із захисту дисертації, домовитися з опонентами, секретарем спецради, експертом ДАКу, і досить часто надають можливість захистити дисертацію, яка не має жодної наукової новизни та цінності. Щоб подолати корупційну складову «наукової драбини», потрібно діяти в двох напрямках. З одного боку — змінити організаційну основу системи, щоб мінімізувати суб'єктивний вплив на процес, а з іншого — акцентувати увагу на питаннях моралі, цінностей та власної відповідальності. Їх потрібно культивувати ще зі шкільної лави, щоб це стало основою ментальності. Мені неодноразово доводилося спостерігати процес захисту дисертацій у США. До речі, за структурою «американська» дисертація майже не відрізняється від нашої, але сама процедура захисту набагато простіша. Там немає спеціалізованих рад, експертів ДАКу, відсутні будь-які бюрократичні елементи. Захист відбувається на кафедрі, у присутності п'яти членів комісії, але напередодні дисертант проводить семінар, який можуть відвідати всі бажаючі. «Домовитися» з членами комісії неможливо, навіть якщо це — твої колеги, нікому з дисертантів навіть на думку не спаде така ідея! Та й члени комісії — люди самодостатні (до того ж мають гідну оплату своєї праці), для них найголовніше — відчуття власної гідності та незаплямована репутація. Рішення комісії остаточне, на основі нього університет присвоює ступінь PhD.

Цілком інші умови, ніж у нас, і для виконання дисертації, в тому числі й фінансові. Немислимо, щоб дисертант за свої гроші купував реактиви чи експериментальних тварин, неможливо уявити, щоб дисертант використав у дисертації неправдиві чи неперевірені дані експерименту. До речі, витрати на підготовку дисертації з біомедичних дисциплін становлять майже 30-50 тисяч доларів. Професор — керівник дисертанта — має фонди за рахунок наукових грантів. Завдяки їм він утримує лабораторію, фінансує наукові проекти своїх студентів-дисертантів, наймає на роботу постдоків. Якщо професор не має конкурентноздатних ідей і не отримує наукових грантів, то він і не може мати дисертантів чи керувати лабораторією.

— Тобто без вирішення фінансових питань і тут не обійтись?

— Доки не запровадимо ті моделі, які існують в світі, змін у науці не буде. Передусім це стосується механізму грантової

Потрапити до наукового Олімпу в Україні прагне дедалі більше претендентів — не лише із середовища вчених, а навіть з чиновницьких крісел. Попри суттєве скорочення наукових кадрів загалом, кількість професорів та академіків стрімко зростає, при цьому рівень вітчизняної науки невпинно знижується. Що не так у науковому товаристві? Розмову з цього приводу вела з ректором Тернопільського державного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського, професором Михайлом КОРДЮЮ.

підтримки наукових проектів, який нині працює у країнах Європи та США — він має витіснити адміністративний розподіл коштів, використання яких в Україні ніхто не контролює. Повинні бути створені потужні державні та недержавні наукові фонди, які на основах конкурентності розподіляти б гранти науковцям чи науковим колективам під реальні конкурентноздатні наукові ідеї. При цьому, я б запросив у комісії, які приймають рішення щодо виділення грантів, закордонних фахівців, які не були б заангажовані українськими науковими кланами

До речі, ми в себе створили внутрішній університетський грантовий фонд, розробили відповідне положення, створюємо незалежну комісію. Для цього фонду виділили достатньо велику суму коштів. Науковці університету матимуть змогу подати до конкурсної комісії свій проект, і якщо в ньому виявлять цікаву наукову ідею, якщо потенційно результати їх роботи можна буде опублікувати в наукових англomовних журналах, а в перспективі — отримати зовнішній український чи закордонний грант, то вони отримають так звані «startup money» для початку наукової роботи. Тобто внутрішній університетський грант є своєрідним стартовим майданчиком для наших науковців.

Ще раз хочу наголосити, що лише цільовий, конкурсний, незалежний та об'єктивний розподіл коштів державних наукових фондів дозволить оновити науковий процес в Україні.

— Новий Закон України «Про вищу освіту» вніс певні зміни в процедуру атестації наукових кадрів. Чи наближають вони нас до світових стандартів?

— Найбільш прогресивним і важливим у новому Законі України «Про вищу освіту» вважаю впровадження навчальної складової у підготовці наукових кадрів. Це справді відповідає європейським стандартам. Тобто підготовка докторів філософії передбачає не лише виконання та захист дисертаційної роботи, а й суттєву теоретичну базу. До цього часу навчання у вітчизняній аспірантурі, по суті, зводилося до проведення наукових досліджень і написання канди-

датської дисертації. Тож молоді науковці, які бралися до викладацької роботи, не мали достатньої підготовки з педагогіки, психології, методики проведення занять, що надзвичайно важливо для педагога. У новому ж законі визначено, що доктор філософії — це освітній та вод-

ночас перший науковий рівень, отримання якого, крім захисту дисертації, передбачає наявність освітньої складової (30-60 кредитів Європейської кредитно-трансферної системи). Втім, деякі нововведення, очевидно, є негативними. Приміром, те, що здобувачі, які практикують у лікувальних установах, практично позбавлені можливості виконувати дисертаційну роботу. За новим законом вони мають стати аспірантами та залишити лікувальну практику. Таким чином молоді й талановиті лікарі, які не працюють в університетах, фактично будуть відсторонені від наукової роботи, адже такої категорії, як «здобувач» вже не існуватиме. Серед цієї категорії трапляються ж дуже перспективні науковці.

Нині МОН України підготувало ще один закон, в якому прописано нові вимоги до претендентів на вчені звання доцента, професора. Ці вимоги дуже суворі, вони, як-то кажуть, значно підвищують планку, сподіваємося, що їх впровадження суттєво підвищить науковий та інтелектуальний потенціал наших університетів.

— Чи змінюються умови ліцензування вишів, які матимуть право присвоювати наукові ступені?

— У новому законі передбачено ліцензування PhD-програм, які університет зможе запропонувати науковцям. Ще одна зміна — у підпорядкуванні, у перспективі ліцензування проводитиме не МОН, а Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Тому ми вже зараз працюємо над розробкою відповідних PhD-програм — вивчаємо міжнародний досвід, аналізуємо та переосмислюємо попередню роботу з підготовки науково-педагогічних кадрів, щоб бути готовими до процедури ліцензування, якщо вона настане.

— Свого часу ВАК змінили на ДАК і це був формальний захід, чи не спіткає така доля й новостворене агентство?

— Не цілком погоджуюся з тим, що зміна ВАКу на ДАК була формальною, проте революційною вона теж не стала. Натомість створення Нацгенства, вважаю, революційним, надзвичайно важливим і вагомим кроком, який покликаний децентралізувати функції МОН України як потужного монополіста у цій сфері. Члени Національного агентства — виборні посади, це представники Національної академії наук, університетів, громадських організацій. Якщо обрання відбудеться на демократичних засадах — це буде справжнім проривом, нарешті, нам вдасться уникнути бюрократичних схем і корупційної складової в багатьох справах. На жаль, нині через певні причини діяльність агентства заблоковано. Без сумніву, воно має стати органом, який контролюватиме дотримання вимог законодавства та процедурних моментів спеціалізованими вченими радами. Але для цього мають бути чітко прописані правила гри, щоб новий контроль не перетворився на чергову бюрократичну тяганину. Якщо Нацгенство буде виконувати лише контролюючу та координуючу роль, і не буде постійно втручатися в роботу спецрад — це буде кроком вперед.

— Діяльність спецрад має бути ефективнішою та прозорою. Як цього домогтися?

— Тут важливо відійти від застарілих стереотипів, коли в особі, що захищає дисертаційну роботу, бачили не власне науковця, а чуня відомого вченого, сина чи доньку впливової людини тощо. Не злававши ці стереотипи, не зможемо домогтися об'єктивності в оцінці наукового рівня дисертаційної роботи та підготовки самого дисертанта, не наблизимося до європейських стандартів виконання й захисту наукових робіт. Також потрібно встановити чіткі критерії до кадрового складу спецрад, спростити механізм їх перереєстрації, якщо відсутні зауваження щодо їхньої діяльності. Новий закон запроваджує створення так званих разових спецрад. Це прогресивна норма. Але потрібно відпрацювати техноло-

гію залучення науковців до таких спецрад, щоб їх не підбирали за принципом «візьмемо того, хто правильно проголосує». Також важливо, де засідатиме ця рада, хто нею керуватиме під час засідання. Це так звані технічні питання, але вони можуть мати вирішальне значення для забезпечення об'єктивності прийняття рішення.

— Нині активно обговорюють проблему плагіату в науці. Як з ним боротися?

— Плагіат знищує науку. І якщо уявити цю проблему в масштабах країни, марно сподіватися на науковий прогрес. Ми спостерігаємо, як у світі через звинувачення у плагіаті втрачають посади міністри та прем'єр-міністри. У країнах Європи й США таке несприйняття «крадених ідей» виховується зі школи. Там учні пишуть есе на абстрактні теми, що потребує висловлення власних думок, власного бачення проблеми, а не копіювання вже кимось сказаного. У нас вчили та й досі вчать дещо по-іншому — написанням переказів чи творів на задану тему, що «прив'язує» до певних джерел думок та ідей і навіть передбачає їх переписування. Тому плагіат міцно «вростає» у нашу свідомість і викоринити його дуже важко. Був свідком того, як в американському університеті за плагіат реферату відрахували аспіранта, він втратив усі кошти, витрачені на навчання. Ми в своєму університеті також активізували боротьбу з плагіатом. Будь-яка стаття, яка виходить з університету, будь-яка дисертація, яка захищається у наших спеціалізованих вчених радах, перевіряється відповідним фахівцем за допомогою спеціальної комп'ютерної програми. Поки що з роботи не звільняємо, з університету не відраховуємо, але, гадаю, що нові вимоги посилять відповідальність у цій царині.

— Новий закон допускає, що замість повноцінної дисертації здобувач може подати опубліковані раніше наукові праці та на їх основі отримати звання доктора наук. Однією рукою посилюємо вимоги, іншою — спрощуємо?

— Це міжнародна практика. Якщо, скажімо, науковець має публікації у впливових міжнародних виданнях з високим рейтингом, якщо він відомий у наукових колах світу, який сенс йому витрачати час на написання дисертації, яку прочитають декілька людей? Однак при цьому має бути чітко визначено перелік видань для таких публікацій, їх кількість, критерії оцінки статей у рейтингових міжнародних виданнях. Таку практику вважаю прогресивною — опублікувати наукові роботи у відомих міжнародних спеціалізованих виданнях не легше, а навіть важче, ніж захистити дисертацію, адже такі статті проходять надзвичайно жорсткий контроль рецензування.

(Продовження на стор. 4)

**НАУКОВА
«ФАБРИКА»
В УКРАЇНІ:
КОНВЕЄР ЗВАНЬ
ЧИ ГРАНУВАННЯ
ТАЛАНТІВ?**

(Закінчення. Поч. на стор. 3)
– Чому не змінено систему присвоєння звань академіків? Вона досконала?

– Непросте запитання. У Статуті НАМН України чітко прописано, що членами НАН України обираються вчені, які зробили видатний внесок у розвиток відповідних напрямів науки. Але в Україні академіками часто ставали впливові особи – народні депутати, високопосадовці або ж адміністратори – директори науково-дослідних інститутів, які до науки мали побічний стосунок. Це має відійти в минуле. Академік повинен реально мати значні наукові досягнення у певній галузі, публікуватися у журналах, які входять до міжнародних наукометричних баз даних. Академія наук має бути більш динамічною та прогресивною, а процедура прийняття в її члени – прозорою, щоб туди могли потрапити перспективні науковці, які мають реальні наукові здобутки, а не адміністративний вплив. Прийняття відповідних рішень повинне відбуватися на підставі публічної кваліфікованої дискусії в академічному середовищі.

– **Що ще може кардинально змінити престиж вітчизняної науки?**

– По-перше, конкурентність. Якщо науковці почнуть реально отримувати кращі посади, краще фінансування, кращі можливості для самореалізації на основі справедливої й відкритої конкуренції їхніх наукових ідей та потенціалу, а не на основі «кумівства» і домовленостей, лише тоді можливі зміни, а то й прорив у вітчизняній науці. По-друге, спосіб фінансування. Наукові проекти повинні фінансуватися з державних чи недержавних фондів у вигляді грантів. Єдиним критерієм виділення гранту під певний проект повинна бути цінність і потенціал наукової ідеї. Гранти повинна виділяти незалежна та об'єктивна фахова комісія, дуже бажано, щоб хоча б частину членів комісії становили іноземні фахівці.

Важливою складовою цих змін має стати мобільність науковця. Вчений не повинен бути прив'язаним до конкретного місця роботи чи до певного наукового закладу довічно, приміром, квартирую чи якимись матеріальними умовами. Він повинен втілювати свою ідею в тій лабораторії, де для цього отримає найбільше сприяння й де отримає кращі фінансові можливості для реалізації своїх ідей. І нарешті, так би мовити, завершальна «вимога» – результатом роботи науковця має бути науковий продукт, а не звіт чи ще який бюрократичний документ. Наука повинна розвиватися творчо, а не планово, як за радянських часів.

КРАСА

**ВІДБУВСЯ КАСТИНГ
КОНКУРСУ «СТУДМІС ТДМУ-2016»**

Кастинг конкурсу «СтудМіс ТДМУ-2016» відбувся 9 лютого цього року в головному корпусі Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського. Загалом 33 дівчини подали заявки, аби поборотися за титул найкрасивішої студентки медуніверситету.

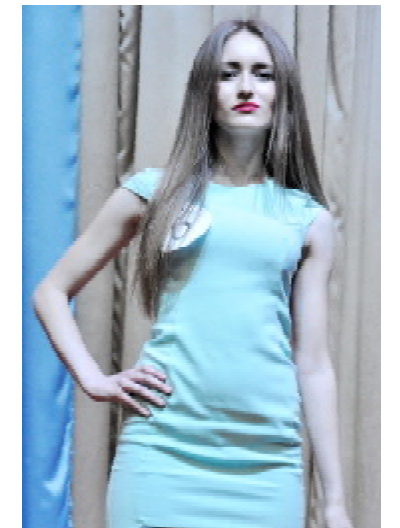
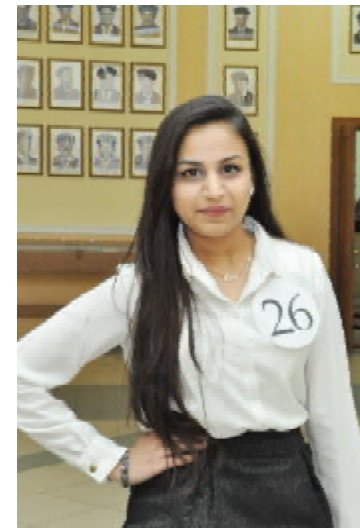
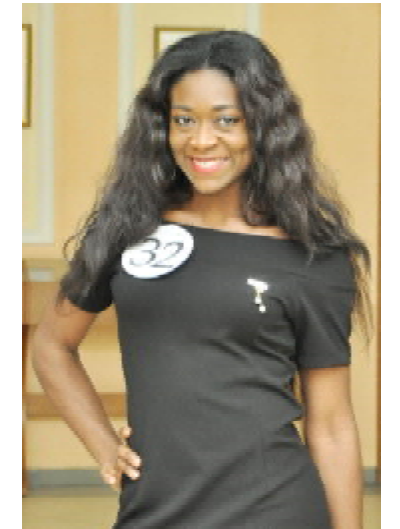
Серед учасниць є дві представниці від спільноти іноземних студентів. Це – Пріанка Тягі з Індії та Дінма Джой Окоє з Нігерії. Першою прохідницею в цьому 2014 року стала нігерійка Ребекка Огунемі, яка своєю щирістю й граційністю підкорила глядачів і на загальнономіському конкурсі здобула титул «Міс глядацьких симпатій».

Зазначимо, що Пріанка Тягі вперше бере участь у подібному заході. Вона зазначила, що спочатку дуже сумнівалася, чи варто подавати заявку. Потім порадилася зі своєю мамою й вона підтримала її в намірі спробувати власні сили. Після цього дівчина заповнила анкету та надіслала організаторам. «Дуже хвилююся, та сподіваюся, що все буде гаразд. Звичайно, постарася поборотися за перемогу, адже це конкурс», каже студентка з Індії.

На запитання про талант Пріанка відповіла, що вона вмє танцювати в стилі «Болівуд» і збирається порадувати глядачів хореографічною композицією під час основного конкурсу.

Дінма Джой Окоє вже має досвід участі у конкурсі краси, зокрема у 2014 року вона перемогла в змаганні «Міс асоціації студентів Нігерії».

«Навчаюся на другому курсі й вирішила взяти участь у цьому конкурсі. Це допоможе мені щось вдосконалити у собі, здобути новий досвід, показати свій талант. 2014 року я була «Міс Асоціації студентів Нігерії». Чесно кажучи, була неймовірно щаслива, що змогла виграти цей титул. Проте це цілком різні конкурси й тому готуватися потрібно серйозно. Дуже рада, що участь зараз бере дівчина з Індії. Це дає мені певну підтримку. Крім того, встигла познайомитися з українськими дівчатами, які є не лише

конкурсантками, а й членами оргкомітету. Наприклад, Оксана та Соломія допомагають нам з перекладом на англійську мову та дуже доброзичливо до нас ставляться. Це також додає впевненості. Сподіваюся, що в мене буде більше друзів серед

українців, бо мені подобається ваша країна, ваші люди та звичаї», – додала Дінма.

Цього вечора кожна учасниця бажала впоратися з хвилюванням, намагалася якнайкраще відрекомендувати себе й сподівалася на те, що потрапить у

заповітну «дванадцятку» фіналісток. З тридцяти трьох конкурсанток журі обере лише одинадцять найкращих, а дванадцять учасниць визначать шляхом голосування в Інтернеті.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

СТРУНИ ДУШІ

2016 рік оголошено Роком англійської мови в Україні. А у нашому ВНЗ англійська мова вже майже, як друга рідна. Щиро бажаю тепла й взаємності серцям, що повні любові, ділюсь однією зі своїх англійських поезій.

AN POEM...

*When the Sun will arise
above the roofs*

*I'll fly up as a bird, which
is free.
Sky gives power to my wings
and let me move,
Cause you told me that u'll be
with me!
I'll go with Wind for Freedom
in the sky
And to forest, where
the sunny Spring is flowering...
If you aren't afraid come
on to fly –
The Angels help us how
to make discovery!*

*You'll understand, that mouldy
principles
Of usual life are dump
of rubbish.
Brake mizerys, escape
traditions
Create your world inspite
of garbage!
I promise you – the malitation
will be lost
I'll teach you, how to find
the way to Nature,
You'll be between the craze
fire and the frost,*

*But if you need the exact, real culture –
Let's fly with me to hear
bitting from the soul,
Let's sing the honor song
to Sun awakening,
You must to know, that Life
is as a coal
And only you can force
it flaring up or slackening...*

**Наталія ВОЛОТОВСЬКА,
асистент ТДМУ, кандидат
меднаук, член НСПУ**

РЯТУВАТИ ЛЮДЕЙ В ЕКСТРЕНИХ СИТУАЦІЯХ ГОТОВІ, БРАКУЄ ЗАСОБІВ

Добре знайома нам швидка допомога, відсвяткувавши свій столітній ювілей, передала все, що мала, – кадри, досвід, станції, автопарк новоствореним службам, які, відповідно до законодавства, розпочали свою діяльність з першого січня 2014 року. Вони перебрали на себе не лише функції швидкої допомоги, а й напрацювання, традиції, а ще чималі проблеми, породжені багаторічним недофінансуванням. Як живеться нині медикам уже екстреної допомоги в Козівському районі?

Завідуюча Козівської підстанції Бережанської станції ЕШМД Мирослава Смачило в службі швидкої допомоги з 1986 року. Їй добре відомі потреби цього структурного підрозділу, який за Законом України «Про екстрену медичну допомогу» нині відокремлений від районних лікарень, а підпорядковується обласній раді.

– Спочатку була завідуючою відділенням швидкої допомоги Козівської райлікарні, а після реформування очолила вже Козівську підстанцію Бережанської станції ЕШМД, – розповідає Мирослава Корніївна. – У мене чималий досвід роботи на «швидкій» і за радянських часів, і в роки самостійної України, отож можу дати оцінку нещодавнім перетворенням. На мій погляд, вони виявилися доволі позитивними.

Одночасно з реформаторськими процесами у районній лікарні відкрили приймальне відділення,

яке перебрало на себе частину функцій швидкої меддопомоги. Тож потік пацієнтів розділювався, і новостворена структура взяла на себе більш складні випадки, кваліфіковано надаючи екстрену та невідкладну меддопомогу. Для цього, за словами завідуючої, хоча і не у повному обсязі, але є все необхідне, своя маніпуляційна, електрокардіограф, дос-

Мирослава СМАЧИЛО, завідуюча Козівською підстанцією Бережанської станції ЕШМД

татне забезпечення медикаментами. Амбулаторних хворих скеровують у приймальне відділення. Така організація меддопомоги дає медикам можливість оперативно та вчасно, відповідно до сучасних вимог, прибути до пацієнта за викликом «103».

Особлива гордість – медичний транспорт. Козівчан і мешканців сіл тепер обслуговують на новенькому санітарному авто марки «Пежо». До слова, проблем з паливними матеріалами, як це трапляється в інших закладах, тут немає. Мирослава Корніївна

навіть невеличку екскурсію провела, з любов'ю демонструючи кожен деталь, якою начинений салон транспортного засобу:

«Особливу увагу хочу привернути до медичної апаратури, якою укомплектовані ці автомобілі. Колись про таку й мріяти не могли, а зараз це наші реалії. По суті, всі наші фахівці вже оволоділи цією технікою, дехто ще

доправили до реанімаційного відділення».

Значну увагу приділяють у Козівській підстанції й навчанням, вдосконаленню практичних навичок фахівців. Для цього керівництво скеровує їх на тренінги, конференції. Важливого значення тут надають й конкурсу «швидких», яке організовує обласний Центр екстреної медичної допомоги спільно з Тернопільським медуніверситетом. Козівчани вже тричі брали у них участь, хоча, як зазначає завідуюча, до вподоби їй не лише самі змагання, а підготовка до них. Незважаючи на великий практичний досвід, вона готується, як і всі інші колеги: допізна засиджується за підручниками, чимало часу проводить в Інтернеті, щось оновлює у пам'яті, ще і ще раз переглядаючи сучасні протоколи та алгоритми надання невідкладної меддопомоги. Каже, що такі професійні змагання дають можливість відчути свіжий подих суперництва, коли адреналін аж зашкалює, а ти весь у русі, динаміці. Також ще спонукають розвиватися, досягати певних вершин у професії, словом, не зупинятися на досягнутих. Окрім того, це дуже гарна школа для самовдосконалення, бо всі недоліки, мов на долоні, і ти вже добре знаєш, над чим потрібно попрацювати. Два роки тому козівська команда зайняла друге місце на одному з конкурсів, а торік вибороли призове третє місце, отож, виходить, старалися не марно.

– Незважаючи на обставини, намагаюся відвідувати будь-які професійні навчання, бо там завжди можна почерпнути щось нове й застосувати у своїй практиці, – каже Мирослава Корніївна. – Ретельно занотуюю всі

новинки на курсах, які організовують для нас в обласному Центрі швидкої меддопомоги.

Розповідаючи про досягнення, не оминула завідуюча й проблемних питань – давно потребують ремонту приміщення підстанції, не погано було б оновити й медичний «реманент». Зрозуміло, в нинішні нелегкі часи грошей у державі – катма, але й колись влада по-справжньому медициною не переймалася. Як розповіла головний лікар Козівського центру первинної медико-санітарної допомоги, лікар Козівської підстанції Зоряна Пончко, за власні кошти всі фахівці закупили медичну форму, щоправда, це лише літній варіант. Зимовий спеціалізований одяг мало б централізовано закупити керівництво установи.

А от про відпочинкову зону медики швидкої подбали самі – з підручних засобів змайстрували такий куточок відпочинку, що міг би у конкурсі дизайнерської майстерності позмагатися. Навпроти центрального входу зі старих пнів змайстрували стіл, стільці, обрамували їх тинном. Улітку тут квітнуть чорнобривці та айстри, а у затінку дерев відпочивають і медики, і пацієнти. Взимку працівники швидкої облаштували годівнички для синичок та інших птахів, де їх підгодовують усі охочі. Учасниками такого дизайнерського проекту стали фельдшері Леся Паробок, Павло Білик, Наталя Репела та водій карети «швидкої» Андрій Ляхович.

Багато слів вдячності довелося почути від мешканців Козови про всю команду екстреної медичної допомоги. Саме добра аура колективу, атмосфера поваги до пацієнта, турбота про нього, прагнення допомогти сприяють довірі до медиків. Це і є найкраща подяка за лікарську працю, яка сповнена турбот, неспокою, самовіддачі, але така потрібна людям.

Лариса ЛУКАЩУК

ЛІКУВАТИМУТЬ У НОВІЙ АМБУЛАТОРІЇ

Приємною новиною порадували на початку року медики міста – на проспекті С.Бандери, 72 прийняла перших відвідувачів нова амбулаторія загальної практики-сімейної медицини. Наразі у новому медичному закладі ведуть прийом десять лікарів, які обслуговують понад 20 тисяч тернополян з мікрорайону «Східний».

Амбулаторія забезпечена сучасним діагностичним і медичним обладнанням. У маніпуляційному кабінеті, за призначенням лікаря, відразу можна отримати необхідні процедури, а для зручності відвідувачів створена електронна система черговості прийому пацієнтів.

– У нашій амбулаторії діє електронна

реєстратура, де кожен зможе записатися на прийом до лікаря через Інтернет. Це значно пришвидшить роботу персоналу та зекономить час і лікаря, і пацієнта, – розповідає завідуюча амбулаторією ЗПСМ №8 Ірина Івашкевич. – Черга до лікаря буде формуватися в реальному часі. Таке нововведення дозволить покращити рівень обслуго-

вування мешканців і уникнути довгих черг під кабінетами сімейних лікарів.

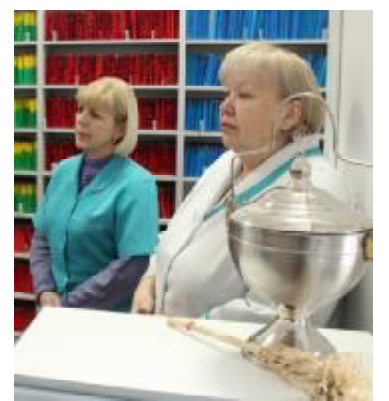
Відтак й для проходження лабораторних досліджень мешканцям «Східного» не доведеться їхати до лікарні, як колись. У процедурному кабінеті можна здати для дослідження кров, сечу, визначити рівень цукру в крові, зробити електрокардіографію. Нове обладнання дає можливість отримати результати аналізів у короткий термін. За 5-10 хвилин після здачі крові апарат видрукує ваші результати.

Створили умови в новій амбулаторії й для ефективної роботи лікарів. Кожний кабінет обладнали комп'ютером, діє єдиний електронний реєстр

пацієнтів, до якого вносять усі медичні дані про мешканців дільниці, реєструють, окремим випадком тимчасової непрацездатності, недуги, на які хворіє людина. Відтепер лікар в онлайн режимі матиме змогу переглянути всі записи в медичній картці пацієнта.

Міський голова Сергій Надал, який прибув на урочистості з нагоди відкриття нової амбулаторії, зазначає, що кожного року міська рада виділяє кошти на програму «Здоров'я тернополян». У її рамках намагаються створити якнайкомфортніші умови для відвідувачів медичних закладів.

– Починаючи з 2011 року, щорічно відкриваємо в місті амбулаторії сімейної медицини, які розміщені зонайближче до місць помешкань тернополян. У рамках цієї програми відчинили двері для відвідувачів амбулаторії на вул. Петриківська, 25А, на вул. Куліша, на вул. Бродівській і ро-

боти у цій царині триватимуть, – повідомив очільник міста.

2016 рік у Тернополі присвячений розвитку первинної медико-санітарної допомоги. Зокрема, в різних мікрорайонах відкриватимуть нові амбулаторії сімейної медицини. У цьому році бюджет Тернополя вже закладені кошти для відкриття чергової амбулаторії у густонаселеному мікрорайоні «Аляска».

Лариса ЛУКАЩУК

ІРИНА ТУРСЬКА: «СПОРТ У ТДМУ Є СКЛАДОВОЮ СТУДЕНТСЬКОГО ЖИТТЯ»

Як відомо, для студентів, які впродовж року були кращими в навчанні, спорті, науковій роботі, громадській діяльності з ініціативи ректора, професора Михайла Корди започатковано премію. Студентка 1 курсу медичного факультету (спеціальність «Здоров'я людини») Ірина Турська перемогла в номінації «За вагомі досягнення у спорті» та отримала відзнаку «Кращий студент-спортсмен ТДМУ». З цієї приємної події й розпочалася наша розмова.

— Відзнаку переможцям на засіданні вченої ради вручив ректор нашого університету Михайло Михайлович Корда, який тепло привітав нас з перемогою в конкурсному відборі та побажав подальших успіхів і нових здобутків. Це було дуже хвилююче, — розповідає Ірина.

— **Спортом ви зацікавилися...**
— У школі. Торік стала студенткою ТДМУ й перемогла в чемпіонаті України з пауерліфтингу у ваговій категорії від 65 до 72 кілограмів. Чемпіонат відбувся в

місті Коломия Івано-Франківської області.

— **Чому серед інших видів спорту обрали саме пауерліфтинг?**

— Років три тому я була досить таки повненькою і в тренажерну залу почала ходити, щоб схуднути. Заняття захопили. Тренер помітив мої успіхи, сказав, що у мене є гарні фізичні дані і порадив зосередитися саме на пауерліфтингу. Подумала: чом би й ні? Переглянула кілька відео. Вправи зацікавили. Почала тренуватися — сподобалися ще більше. Відтак прийшли перші спортивні успіхи і я переконалася, що тренер має рацію: пауерліфтинг — це моя стихія. Тож вирішила не зупинятися на досягнутому

— **Свої перші нагороди здобули...**

— ... на обласних змаганнях. Потім уперше взяла участь в чемпіонаті України. А вже на наступному чемпіонаті в Коломиї виборола перше місце. Мені вручили грамоту та премію — 3 тисячі гривень.

— **Як розпорядилися премією, якщо не секрет?**

— Доклала ще грошей та купила потрібну мені модель мобільного телефону.

— **Ваш рецепт спортивних перемог?**

— Регулярні й наполегливі тренування.

— **Давно помічено: студенти, які активно займаються спортом, і навчаються добре. Ваш приклад — тому підтвердження.**

— Вчитися в ТДМУ нелегко й водночас по-справжньому цікаво, тож рада, що маю таку можливість. Дисциплін багато й усі важливі, а серед найулюбленіших — ті, що пов'язані зі спортом, приміром, фізична рекреація, а також анатомія, іноземні мови — латинська та англійська. Навчаюся старанно, бо без знань висококваліфікованим фахівцем не станеш. Спорт у ТДМУ є складовою студентського життя. Відвідую спортзал тричі на тиждень, під час підготовки до змагань — щодня. Один день кардіо-тренування (біг, велоспорт), наступного — силові вправи. Займаюся із задоволенням, бо, мабуть, у кожній людині з народження закладено потяг до руху, фізичного вдосконалення. Переступивши поріг тренажерної зали, забуваєш про якісь дріб'язкові негаразди, кудись дівається негатив, що нагромадився. Натомість настає спокій, впевненість, гарний настрій. Спорт, окрім усього іншого, дисциплінує і в навчанні.

Свою першу — зимову — сесію я склала успішно.

— **Чи важко було виграти чемпіонат?**

— Змагання такого рівня завжди важко виграти, бо титулованих конкурентів багато й кожен з них, здається, сильніший від тебе. Але зосереджуєшся на вправах, які треба виконати якнайкраще, і хвилювання переходить в енергію, зникає страх. Залишається одне прагнення — перемогти.

— **Свою майбутню спеціальність ви обрали за прикладом...**

— ... старшої сестри. Наталя теж студентка ТДМУ, цього року стане випускницею. Завжди пишалася своєю сестрою. Мені подобалося, як вона навчається, що читає. Щоразу, приходячи додому після занять, Наталя розказувала мені, на той час школярці, про університет, про те, як цікаво там навчатися. Захотілося теж вступити до ТДМУ, на ту ж спеціальність, що й сестра, тим більше, що вона пов'язана зі спортом. Нині навчаюся. Мій майбутній фах — реабілітолог.

— **Чи займалися ви й іншими видами спорту?**

— Так. Зокрема, плаванням.

Бокс дуже подобався. Але коли настав час визначитися, обрала пауерліфтинг. Він мені до душі найбільше. Боксом займаюся, так би мовити, для себе. Як і плаванням.

— **Ваші одногрупники теж люди спортивні?**

— Так, спортом займаються всі. Це не може не тішити. І змагання у нас також відбуваються. Прийшовши в університет, гадала, що студенти-медики, зважаючи на зайнятість, спортом особливо не цікавляться. І була приємно здивована. виявляється, цікавляться, та ще й як! В університеті, до речі, створені всі умови, щоб студенти розвивали власні спортивні здібності.

— **День закоханих — 14 лютого — називають найромантичнішим святом. Яким воно було для вас цього річ?**

— Як й очікувала — милим і позитивним.

— **Які плани на літні канікули?**

— Хочу на море поїхати, відпочити. Бо торік було не до подорожей — готувалася до ЗНО та до вступу в омріяний університет. Щаслива, що моя мрія здійснилася.

Лідія ХМІЛЯР

ДОБРОЧИННІСТЬ

ПІДТРИМАЛИ ІНІЦІАТИВУ СТУДЕНТІВ З НІГЕРІЇ ЩОДО ДОПОМОГИ ТЕРНОПОЛЯНАМ

Свою волонтерську роботу продовжують студенти-іноземці Тернопільського державного медичного університету імені Івана Горбачевського, які об'єднали зусилля, створивши громадську організацію «Medicare and Social Welfare Initiative» (MEDCASOWI). Це НГО тісно співпрацює зі Студентським науковим товариством ТДМУ. Проте діяльність нігерійців-волонтерів більше знають у благодійному фонді «Карітас» і Петриківському геріатричному будинку-інтернаті.

Щоп'ятниці іноземні студенти впродовж двох годин чергують у «Карітасі», де безкоштовно вимірюють артеріальний тиск і рівень глюкози в крові всім бажаючим. Якщо спершу тернополяни із соціально незахищених категорій населення дещо насто-

рожено ставилися до цього, то тепер охоче обстежуються в іноземних студентів, спілкуються з ними та вдячні за таку підтримку. Щодня до «Карітасу» за безкоштовним обідом, спілкуванням і увагою приходять сотні безхатченків і тих тернополян, які потребують соціальної опіки.

З початку цього року українські студенти ТДМУ долучилися до волонтерської діяльності організації «Medicare and Social Welfare Initiative». Тепер понад 30 майбутніх медиків допомагають колегам з Нігерії консультувати тернополян. Координаторами у цьому проєкті з числа українських студентів є Ілліана Года та Ірина Лиса.

«До цієї ініціативи долучилося понад 30 студентів 4-5 курсу медичного факультету. Джефтах Оджіємі, який навчається в на-

наше бажання брати участь у цьому проєкті. Із задоволенням допомагаємо студентам з Нігерії піклуватися про тернополян із соціально незахищених верств населення», — розповіла Ілліана Года.

Головним стимулом для Джефтах Оджіємі щодо започаткування такої ініціативи стали слова одного з президентів США, який мовив, що важливо думати про те, що ти можеш зробити для країни, а не країна для тебе. Він також зазначив, що з поверненням до Нігерії всі члени організації «Medicare and Social Welfare Initiative» й надалі розвиватимуть волонтерську діяльність уже для своєї громадян. У їхніх планах ще чимало цікавих проєктів і заходів.

«Мені дуже сподобалося

співпрацювати з іноземними студентами, хоча це було вперше. Вони дуже відкриті й щирі, готові підтримати та допомогти. Якщо спочатку я ставилася до іноземців обережно, то після спільної праці змінила власну думку. Вони такі ж, як ми, хоча їм важче, бо навчаються та тимчасово живуть у чужій країні, але при цьому намагаються бути корисними нашому суспільству. Це дуже приємно. До речі, в «Карітасі» дуже задоволені цим проєктом, а тернополяни вже знають, що кожної п'ятниці вони ще й отримають медичну консультацію. Щодо мене особисто, то це добра можливість здобути цінний досвід. Для такої справи мені не шкода свого часу й зусиль, тому із задоволенням й надалі братиму участь», — підсумувала студентка Мар'яна Муцяк.

Додам, що студенти розробили графік чергувань і кожен з нетерпінням чекає свого дня, коли він зможе зробити свій внесок на користь суспільства.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

ЗАСІДАННЯ

ВІДБУЛАСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ ТРУДОВОГО КОЛЕКТИВУ

Конференція трудового колективу Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського відбулася 5 лютого в актовій залі адміністративного корпусу.

Відкрив засідання голова профспілкового комітету університету, доцент Петро Лихацький. Шляхом відкритого голосування делегати конференції трудового колективу обрали мандатну та лічильну комісії.

Протокол засідання мандатної комісії зачитала її голова, професор Світлана Сміян.

Після доповіді мандатної комісії обрали робочу президію спільного засідання у складі ректора університету, проректора з наукової роботи та голови профспілкового комітету.

З першого питання порядку денного «Прийняття колектив-

ного договору між адміністрацією ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України» та первинною профспілковою організацією ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України» виступив проректор з науково-педагогічної роботи, професор Аркадій Шульгай.

З поточних питань доповідав начальник юридичного відділу Микола Люшненко, який наголосив на відповідальності працівників за свою поведінку, недопущення проявів корупції.

Михайло КОРДА, ректор ТДМУ, професор

Аркадій ШУЛЬГАЙ, проректор з науково-педагогічної роботи, професор

Петро ЛИХАЦЬКИЙ, голова первинної профспілкової організації

ного договору між адміністрацією ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України» та первинною профспілковою організацією ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України» виступив проректор з науково-педагогічної роботи, професор Аркадій Шульгай.

З другого та третього питань «Створення і затвердження комісії щодо трудових спорів ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені

І. Я. Горбачевського МОЗ України» шляхом відкритого голосування також було обрано її членів.

Із затвердження положення про комісію щодо трудових спорів Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського виступив ректор університету, професор Михайло Корда.

Петро ЛИХАЦЬКИЙ, голова первинної профспілкової організації

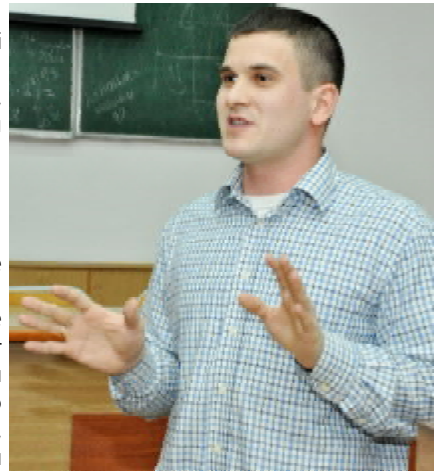
СКЛАЛИ ТЕСТ НА ОБІЗНАНІСТЬ

Цього дня студенти 2 курсу медичного факультету зійшлися після занять в одній з аудиторій морфологічного корпусу, щоб послухати бесіду-лекцію, присвячену проблемам ВІЛ/СНІД.

Україна, на жаль, посідає одне з перших місць у Центральній та Східній Європі за темпами поширення ВІЛ-інфекції. Гостями студентів були волонтер Всеукраїнської громадської християнської просвітницької організації «Нова надія» Олександр Максимов і працівник Тернопільсько-

го обласного відділення Всеукраїнської благодійної організації «Всеукраїнська мережа ЛЖВ» Олег Лазар, які підготували цікавий та корисний інформаційний матеріал про ВІЛ і СНІД.

У першій частині зустрічі організували лекцію «Перефлюїдування слова», присвячену підміні понять «любов», «кохання», «секс». Аналізували причини моральної та духовної деградації молоді. Часто ЗМІ з низькопробними фільмами чи передачами пропагують розпусний спосіб життя. Вести себе «вільно» у всьому, не позбавляти себе задоволення та не обмежувати своїх бажань — от що модно та актуально. Але чи варто прислухатися до того, що лунає з усіх боків? Можливо, краще увімкнути розум, мати власну позицію та вберегти себе від необдуманих вчинків і небажаних наслідків у майбутньому.

Олександр МАКСИМОВ

У другій частині лекції йшлося про те, як себе захистити, про основні шляхи передачі вірусу та найпоширеніші міфи про це захворювання. Студенти брали активну участь у розмові, задавали питання й висловлювали свої

думки. Сподобалася аудиторії також запропонована тематична гра та складання тесту на обізнаність щодо ВІЛ/СНІД. Юнаки та дівчата розв'язували завдання з ентузіазмом, правильно відповідаючи на запитання, що стосувалися, зокрема, шляхів передачі вірусу. Аудиторія була одностайною в тому, що ВІЛ не може передаватися через повітря, рукоштовтання, укуси комах, комарів. Здебільшого інфікування відбувається парентерально та статевим шляхом. А найкращий захист від хвороби — морально здоровий спосіб життя.

На завершення зустрічі присутнім роздали «Абетку самозахисту». Студенти подякували гостям за цікаве спілкування.

Лідія ХМІЛЯР

ВІДАЄТЕ?

ГРУПА КРОВІ ТА РАК

Учені всього світу досі не можуть достеменно вказати на причини раку, щоб з ним боротися — вроджені, спадкові, набуті чи всі разом? Але більшість вказують на однозначно різке зниження імунітету при цій грізній хворобі. Імунітет (сприйняття, несприйняття багатьох хвороб, у т.ч. раку) є спадковий та набутий.

Чи відіграє група крові якусь роль у створенні того підґрунтя, на якому розвивається рак? Однорічне дослідження за 1930-2000 роки роботи й висновки вчених Японії, США на основі багатотисячних статистичних даних.

Існують беззаперечні свідчення: частота захворювань і смертність від раку серед осіб А(II) і АВ(IV) груп крові вища, ніж у носіїв груп О(I) і В(III), у яких зауважено підвищений імунітет). Таємниця в цьому дуже багато, зв'язок раку та типу крові дуже складний, до розгадки ще неблизько. І якщо у вас кров груп А чи АВ, то це аж ніяк не означає обов'язкового розвитку раку; аналогічно ті, у кого кров О чи В, не застраховані від такої недуги. Іншими сприяючими чинниками є генетичні особливості, радіоактивність і рентгенівські випромінювання, речовини-кан-

церогени (тютюн та інші), певні хронічні хвороби й інтоксикації, шкідливі для цієї групи крові продукти харчування, способи життя та інше.

Носії А(II) і АВ(IV) груп крові частіше інших хворіють на рак молочних залоз, головного мозку, жіночих репродуктивних органів (матка, додатки, статеві губи), ротової порожнини, шлунка, підшлункової залози, печінки та жовчовивідних шляхів, простати, меланоми шкіри.

А от носії О(I) групи крові частіше інших хворіють на рак шкіри, кісток, лейкоз, лімфоградулематоз й інші лімфоми.

Носіям В(III) групи більш притаманні рак сечовидільної системи — нирок і сечового міхура, що пов'язують з більш частими у них хронічними запаленнями цих органів.

Рак товстого кишечника не пов'язують за частотою з певною групою крові. У його виникненні відіграють свою роль режим харчування, спосіб життя, хронічний коліт, хвороба Крона, синдром подразненої товстої кишки, спадковість, зловживання алкоголем та жирною їжею, нікотин.

Так само не пов'язують з групою крові рак горла і легень. Однорічно в цьому винен тютюн як канцероген, інші причини.

Знання залежності, пов'язаності виникнення раку з групами крові та іншими причинами дає нам шанс на перемогу над цією хворобою. І це довели вчені Японії

та США для запобігання й комплексного лікування шляхом дотримання кожним індивідуальної дієти. Зокрема, вживання імуностимулюючих продуктів групи найбільш корисних, нейтральних та уникнення вживання імунопрігнічуючих для кожної групи крові. Не забувати золоте правило — що для одного — ласощі, для іншого — отрута!

Шлунково-кишковий тракт (система травлення) у людей А(II) крові не пристосована для переробки тваринних білків і жирів. Дієта носіїв А(II) і АВ(IV) крові мусить бути збагаченою рослинною клітковиною та збіднена тваринними продуктами.

Особливої уваги заслуговують такі протиракові продукти: соєві боби, арахіс, сочевиця, лімська квасоля, пшеничні й інші зародки (паростки), устриці, амарант, часник, цибуля, ріпа, капуста, морква, горіхи, гриби, зелений чай, куркума, кріп, кефір, йогурт, буряк, брокколи, чорниці, чорнослив, родзинки, шпинат, цвітна капуста, фізаліс.

Велику роль у запобіганні раку й інших хвороб відіграють здоровий спосіб життя — їжа, вода, чисте повітря, уникнення шкідливих звичок, відпочинок, сон, спорт, фізкультура, прийом антиоксидантів та інше.

Легше запобігти хворобі, ніж її лікувати — це аксіома. Лікування в наш час — це розкіш. Дотримуйтеся цих правил і не пошкодуєте.

Анатолій ГОРЧЕВ, лікар

ПОСТТРАВМАТИЧНИЙ СТРЕСОВИЙ РОЗЛАД: ДОСВІД ФАХІВЦІВ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДОЛАННЯ

З огляду на нестабільність політичної та економічної ситуації в нашій країні та збільшення кількості людей, що потерпають від наслідків екстремальних подій, актуальність виникнення психічної травми в Україні не викликає сумнівів. Проведення військових дій на сході країни виклало цю проблему на перші шпальти психіатричних видань.

Щодо вивчення психічних порушень, які виникають у людей після надзвичайних ситуацій різного характеру, не залишилася осторонь кафедра неврології, психіатрії, наркології та медичної психології ТДМУ, взявши активну участь у певних заходах. Упродовж останніх півтора року працівники кафедри впроваджують досвід лікування та реабілітації осіб, які постраждали внаслідок екстремальних ситуацій.

Так, 23-24 жовтня 2014 року кафедра неврології, психіатрії, наркології та медичної психології спільно з Українським НДІ соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України провела Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Медико-психологічна та соціальна допомога в умовах надзвичайних ситуацій» на базі Тернопільської обласної комунальної клінічної психоневрологічної лікарні, яку очолила професор Світлана Іва-

ренці були опубліковані в журналі «Архів психіатрії».

Наступним кроком на шляху покращення надання медико-психологічної та соціальної допомоги в умовах надзвичайних ситуацій було проведення конференції з питань навчання основам надання медсестрами психологічної допомоги пацієнтам, яка відбулася 21 травня 2015 року в ТДМУ. Канадські колеги розробили сайт психологічної допомоги для людей із стрес-синдромом, а для впровадження такого нововведення обрали наш ВНЗ. У процесі зустрічі представники університету імені Грента МакЮена (Канада), професор Елізабет Бургес-Пінто та проєктний менеджер Центру українських ресурсів і розвитку Юрій Конкін представили основні вимоги та ключові ланки пілотного проєкту «Сестринська ініціатива – медсестри щодо полегшення психічної травми», який підтримало Посольство Канади в Україні. Канадські колеги висловили сподівання, що з вересня вдасться на кафедрі неврології, психіатрії, наркології та медичної психології розпочати елективний курс для медсестер, які здобувають кваліфікаційний рівень «бакалавр».

Взявши на себе відповідальність щодо реалізації цього проєкту, працівники кафедри в процесі копіївці праці до початку навчального 2015-2016 року розробили робочу програму та методичне забезпечення викладання даного курсу, що скла-

ми області та медичними сестрами.

Натомість працівники кафедри активно беруть участь в наданні медичної та психологічної допомоги особам, які постраждали у бойових діях, що перебували на лікуванні в ТОККПЛ та інших лікувальних закладах міста, надають консультативну допомогу амбулаторним пацієнтам, які зазнали впливу травматичних подій. Здобутий досвід було викладено в наукових статтях вітчизняних та зарубіжних видань. Зокрема до-

Олена ВЕНГЕР, доцент кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології

цент О.П. Венгер та асистент Л.М. Сас подали до друку роботу в канадський журнал та взяли участь у науковому семінарі Ukrainian-Canadian Seminar «Conflict and Social Dimensions», що відбувся в м. Києві 22 травня 2015 року, з доповіддю «Mental Disorders in Armed Conflicts Victims».

У рамках проєкту щодо впровадження елективного курсу з посттравматичного стресового розладу 18-22 січня 2016 року кафедра неврології, психіатрії, наркології та медичної психології спільно з ННІ медсестринства організувала семінар-тренінг «Медико-психологічна допомога при синдромі посттравматичних стресових розладів». Викладачі ВНЗ, волонтери, соціальні працівники з п'яти регіонів України приїхали до ТДМУ, аби взяти участь у тижневій програмі навчальних тренінгів, воркшопів, майстер-класів від провідних психіатрів та психологів України, які працюють у практичній медицині з людьми, які постраждали внаслідок військових дій. Доцент кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології О.П. Венгер у своїй доповіді розкрила основні механізми розвитку ПТСР та окреслила ланки допомоги на домедичному та медичному рівнях. На базі Більче-Золотецької обласної фізіотерапевтичної лікарні реабілітації (Борщівський район), де проходять реабілітацію бійці АТО, працівники кафедри взяли активну участь у проведенні спільних майстер-класів і тренінгів задля зняття психологічної напруги, самоцілення та корекції лікування.

Цікавим і демонстративним

виявилось інтерактивне практичне заняття «Організація рятування та надання медико-психологічної допомоги постраждалим внаслідок вибуху газу в навчальному закладі», що було детально представлено в попередньому випуску газети «Медична академія». Хотілося б відзначити вдалу роботу спеціально підготовлених студентів-медиків, які вмільо імітували різні психічні порушення. Майбутні лікарі, що є активними членами гуртка з психіатрії, активно відгукнулися на пропозицію участі та завзято тренувалися, щоб професійно продемонструвати розлади маячення, апатії, ступору, рухового збудження, агресії, істерики. Майстерність студентів відзначили всі члени семінару. Після цього відбулося обговорення з представниками Держслужби з надзвичайних ситуацій, швидкої медичної допомоги та місцевої поліції. О.П. Венгер прокоментувала всі види розладів, розповіла про надання допомоги на різних етапах порушень, відповіла на запитання учасників.

22 січня 2016 року під керівництвом О.П. Венгер з учасниками АТО проведено «круглий стіл», де в комфортній атмосфері вчорашні бійці розповіли про свої потреби, внутрішні переживання, знайшли відповіді на непрості запитання. Неординарною виявилася ідея військовослужбовців з пригощанням присутніх своїм солдатським продуктивним пайком.

На завершненні семінару асистент кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології В.С. Білоус доповів про впровадження пілотного проєкту «Сестринська ініціатива – медсестри щодо полегшення психічної травми» в навчальний процес на кафедрі. Результатом проведеної роботи стало видання кафедрою неврології, психіатрії, наркології та медичної психології посібника про ПТСР та брошури для медсестер, волонтерів і родин постраждалих «Надзвичайна ситуація: як допомогти?». Загальний підсумок підбила доцент О.П. Венгер, яка наголосила на важливості цього проєкту та необхідності залучення до надання медико-психологічної допомоги не лише лікарів-психіатрів, а й медсестер, психологів, волонтерів і соціальних працівників.

22-23 лютого 2016 року відбується Всеукраїнський науково-практичний симпозиум з міжнародною участю «Наукове обґрунтування запровадження заходів з медико-психологічної реабілітації при посттравматичному стрес-синдромі», під час якого обговорять результати реалізації пілотного проєкту «Сестринська ініціатива – медсестри щодо полегшення психічної травми». У роботі конференції візьмуть участь психіатри, психологи, священнослужителі, психотерапевти, соціальні працівники, щоб донести свій досвід допомоги людям, які зазнали психологічної травми.

Світлана ШКРОБОТ, завідувач кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології, професор, Олена ВЕНГЕР, доцент, Леся САС, асистент

НАЧАЛЬНИКИ МЕДИЧНИХ СЛУЖБ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ НАВЧАЛИСЯ ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ

Упродовж трьох днів у Тернопільському державному медичному університеті імені І.Горбачевського на базі кафедри медицини катастроф і військової медицини санітарних пунктів та начальники медичних служб Національної гвардії Західного регіону України взяли участь у тренінгу «Тактична медицина в умовах бойових дій».

Як зазначив старший викладач кафедри, підполковник у відставці Микола Ярошенко, проведення таких навчань є вкрай необхідними, адже від медиків на фронті залежить порятунок життя військових на передовій. Під час тренінгу учасники не лише вдосконалювали навички з тактичної медицини, а й вчилися орієнтуватися на місцевості, ознайомлювалися з наслідками дій різного роду озброєння, тобто, які травми отримує борець, наприклад, від розриву міни та яка медична допомога потрібна у цьому випадку.

Викладач кафедри медицини катастроф і військової медицини Юрій Щирба наголосив на тому, що знання з тактичної медицини потрібні не лише військовим і медикам. Таких азів треба навчати, починаючи зі старшокласників і закінчуючи працівниками будь-якої економічної ланки.

Важливість таких навчань підтвердив і начальник медичної служби військової частини № 4114 Національної гвардії, що дислокується у Львові, Петро Рябенко. Він зазначив, що до сучасних бойових дій медицина та суспільство загалом виявилися неготовими. За його словами, не було ні медикаментів, ні перев'язувальних матеріалів, ні злагодженості дій військових медиків, ні можливості евакуації поранених. «Кожен виживав, як міг. Ніхто тоді не знав про індивідуальні аптечки, а медики на передовій використовували санітарні сумки комплекту часів Другої світової війни, медикаменти та препарати яких були неефективними при пораненнях, отриманих від нових видів зброї. Перша реальна допомога надійшла від волонтерів. Якщо б не вони, страшно уявити, якою б ще більшою катастрофою для українських солдат обернулося перебування в зоні АТО», — додав Петро Рябенко.

Кафедра медицини катастроф і військової медицини розробила та видала підручник для учнів 9-11 класів під назвою «Захист Вітчизни». Ця книжка є актуальною для кожного свідомого громадянина.

Прес-служба ТДМУ

нівна Шкробот. Тут розкрили питання медичних наслідків соціальних подій в Україні, що стали причинами нових викликів для системи охорони психічного здоров'я. Вперше на науково-практичній конференції відбулися комплексні показові навчання «Організація та надання медичної допомоги постраждалим у надзвичайній ситуації з порушеннями психіки й поведінки». До цього заходу залучили всі служби, які рятують людей у надзвичайних ситуаціях. Ролі потерпілих виконували студенти 4-го курсу медичного факультету нашого університету. Їм це вдалося легко, адже майбутні лікарі добре знають характер травм і можуть бездоганно відтворювати стан постраждалого. Основні положення та підсумки проведеної конфе-

дається з десяти шестигодинних практичних занять і п'яти лекцій з мультимедійним супроводом. Ентузіазму не бракувало, і хоча практичні заняття та лекції відбувалися в післяробочий час, до викладання долучилися всі лікарі-психіатри кафедри. Асистент кафедри В.С. Білоус запропонував систему анкетування студентів, що об'єктивно визначає їхній рівень знань та вмінь до та після вивчення курсу, слугувала доказом їх необхідності та ефективності. Елементи діагностики та лікування ПТСР, по черпнуті з впровадженого курсу, успішно використовує кафедра при викладанні матеріалу для студентів медичного та стоматологічного факультетів, лікарській практиці. Також це жваво обговорюють на клінічних конференціях з лікаря-

ВІДОМИЙ ВЧЕНИЙ У ГАЛУЗІ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ

14 лютого відзначив 80 років професор кафедри загальної гігієни та екології ТДМУ Володимир Андрійович КОНДРАТЮК.

Вельмишановний Володимире Андрійовичу

Сердечно вітаємо Вас з 80-літтям. Після закінчення Львівського медичного інституту, двох років практичної лікарської роботи в Казахстані, навчання в аспірантурі Казахського державного медичного інституту (м. Алма-Ата), двох років роботи асистентом кафедри гігієни Актюбінського державного медичного інституту Ви успішно пройшли майже 50-літній трудовий шлях в Тернопільському

державному медичному університеті імені І.Я. Горбачевського – асистентом, доцентом, професором кафедри загальної гігієни та екології, яку впродовж п'яти років очолювали. Особливо цінимо 15-річний період Вашої плідної діяльності керівником низки господарських наукових робіт, за результатами яких було затверджено МОЗ України понад 25 нормативів якості води.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як видатного вченого-гігієніста, талановитого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм,

сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків, винаяткову працездатність, ініціативність, акуратність та відповідальність за доручену справу.

Активною була Ваша громадська діяльність, зокрема, як впродовж 15 років матеріально відповідальною кафедрою, куратором студентських груп, лектора товариства «Знання», учасника медико-просвітницьких бригад, командира добровільної народної дружини інституту, голови обласного відділення наукового товариства гігієністів України, заступника голови обласного відділення Всеукраїнської екологічної ліги,

члена експертної ради ВАК України, члена редакційних рад трьох наукових журналів, члена консультативної ради університету.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначені медаллю «Ветеран праці», грамотами Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти і науки України, Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді, Всеукраїнської екологічної ліги, управління освіти та науки Тернопільської обласної державної адміністрації, грамотами та подяками Тернопільської обласної і міської рад, адміністрації Тернопільського

медичного університету імені І.Я. Горбачевського.

Ваші порядність, людяність і скромність, працелюбність, уважне ставлення до людей заслужують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і науковців.

Бажаємо Вам, вельмишановний Володимире Андрійовичу, доброго здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Бажаємо щастя, здоров'я

і сили,

Щоб довгі літа плечей

не схилили,

Щоб спокій і мир панували

на світі,

Щоб радість знайшли Ви

в онуках і дітях!

**Ректорат ТДМУ
імені І.Я. Горбачевського**

14 лютого виповнилося 80 років з дня народження й 55 років наукової, педагогічної та громадської діяльності відомого українського вченого в галузі профілактичної медицини доктора медичних наук, професора Володимира Андрійовича Кондратюка.

Народився Володимир Андрійович у смт. Чорний Острів Кам'янець-Подільської (нині – Хмельницької) області в сім'ї службовців. 1946 року після закінчення батьком Вінницького медичного інституту сім'я переїхала в Тернопільську область, смт. Підволочиськ. Після закінчення 1953 року Півдольської середньої школи Володимир Кондратюк вступив до Львівського державного медичного інституту. Вибір санітарно-гігієнічного факультету певною мірою був обумовлений спеціальністю та авторитетом батька, який тоді працював головним лікарем Підволочиської райсанепідстанції.

Трудову діяльність Володимир Андрійович Кондратюк розпочав 1959 року. Успішно закінчивши навчання в інституті з дипломом санітарного лікаря, на хвилі романтики й поїхав на роботу в Казахстан, у Джамбульську обласну санітарно-епідеміологічну станцію на посаду завідувача паразитологічним відділом. Отримавши досвід практичної роботи, В.А. Кондратюк відчув, що для подальшої ефективної самореалізації себе як особистості необхідно продовжити шлях у науку, тож 1961 р. вступив в аспірантуру з відривом від виробництва на кафедру загальної гігієни Казахського державного медичного інституту (м. Алма-Ата). За три роки

він під керівництвом проф. І.С. Карякіна – високоерудованого науковця та чуйної людини, учня академіка О.М. Марзєєва, успішно виконав і захистив кандидатську дисертацію на тему «Санітарно-гігієнічна характеристика рек Чу и Талас и подземных вод их долин как источников питьевого водоснабжения», яка мала й має практичне значення для забезпечення питною водою місцевого населення. Так розпочалася серйозна наукова робота з вивчення та гігієнічної оцінки води різного призначення, яка триває впродовж усього життя. Молодого кандидата медичних наук у грудні 1964 р. скеровують на роботу асистентом кафедри гігієни Актюбінського державного медичного інституту, де він і пропрацював майже два роки.

1966 р. Володимир Андрійович Кондратюк переїхав на кафедру загальної гігієни та екології Тернопільського державного медичного інституту (нині – державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського), де за 50 років пройшов професійний шлях від асистента, доцента до професора, завідувача кафедри. Тут він працює й досі. Професор В.А. Кондратюк – досвідчений педагог високої кваліфікації, блискучий лектор та яскрава особистість. Студенти поважають Володимира Андрійовича за його компетентність, ерудицію, професіоналізм та бажання допомогти в опануванні дисципліни, у пробудженні інтересу до науково-дослідницької роботи.

В. А. Кондратюк свою педагогічну роботу завжди поєднував з науковою діяльністю. З 1977 до 1992 року

керував низкою госпрозрахункових договірних тем з гігієнічного нормування шкідливих хімічних речовин у воді водоймищ господарсько-питного користування. За результатами проведених досліджень було затверджено 25 гігієнічних нормативів вмісту хімічних речовин як для

відкритих водойм, так і для екіпажів літальних апаратів. 1989 року Володимир Андрійович блискуче захистив докторську дисертацію на тему: «Гігієнічні основи регламентації хімічного складу регенерованої питтєвої води для екіпажів летальних апаратів», в 1991 р. отримав вчене звання професора. 1990 р. В.А. Кондратюка призначили на посаду професора кафедри загальної гігієни, 1995-1998 та 2002-2004 рр. був її завідувачем. З 2004 р. і донині працює професором кафедри загальної гігієни та екології нашого університету. Зро-

бив свій внесок професор В.А. Кондратюк і у підготовку науково-педагогічних кадрів – під його керівництвом було виконано і захищено п'ять дисертацій на здобуття вченого ступеня кандидата медичних наук. Неодноразово Володимир Андрійович був опонентом і рецензував кандидатські та докторські дисертації.

Володимир Андрійович бере активну участь у суспільно-громадському житті колективу. Тривалий час він був членом вченої ради університету, а зараз є членом консультативної ради університету та вченої ради навчально-наукового інституту фармакології, гігієни та медичної біохімії ім. М.П. Скакуна, членом експертної ради з профілактичної медицини ВАК України. Впродовж багатьох років був головою Тернопільського обласного відділення Наукового товариства гігієністів України та Тернопільської обласної наукової ради Всеукраїнської екологічної ліги. 1995 р. Володимир Андрійович став членом-кореспондентом, а 2000 р. – дійсним членом (академіком) Української екологічної академії.

Активно працює професор В.А. Кондратюк і в Тернопільському обласному відділенні Малої академії наук України з часу її створення й донині. Його підопічні школярі неодноразово займали призові місця на Всеукраїнських олімпіадах, за кордоном, а потім ставали студентами різних вищих навчальних закладів, у тому числі й нашого університету.

За редакцією професора В.А. Кондратюка і в співавторстві випущено чотири підручники, два посібники та один довідник, а також написано

понад 400 науково-педагогічних статей, чотири інформаційні листи, отримано 7 авторських свідоцтв і патентів на винаходи. За наукову та педагогічну діяльність неодноразово нагороджений грамотами Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти та науки України, Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді, управління освіти й науки Тернопільської обласної державної адміністрації, Всеукраїнської екологічної ліги, грамотами та подяками Тернопільської обласної і міської рад, адміністрації Тернопільського медичного університету імені І.Я. Горбачевського, медаллю «Ветеран праці».

Володимир Андрійович – цілосправована, принципова й водночас дуже добра, чуйна людина, яка вирізняється високою моральністю, скромністю, стриманістю та врівноваженістю. Творча енергія, ерудиція, доброзичливість і відкритість у спілкуванні, його готовність підтримати та допомогти завоювали глибоку повагу й любов до нього студентів, учнів і колег.

Весь колектив кафедри загальної гігієни та екології, учні та друзі щиро вітають вельмишановного професора Володимира Андрійовича Кондратюка зі славною ювілейною датою – 80-річчям з дня народження та 50-річчям науково-педагогічної роботи в нашому університеті та щиро бажають міцного здоров'я, бадьорості й активного гігієнічного довголіття, плідної творчої роботи на благо медичного народу, всього того, що у сукупності називають щастям!

ВІТАЄМО!

18 лютого відзначив своє 65-річчя завідувач кафедри хірургії ННІ післядипломної освіти, професор Ігор Якович ДЗЮБАНОВСЬКИЙ.

Редакція газети «Медична академія» щирозадушно вітає його з прекрасною життєвою датою. Бажає міцного здоров'я, радості, щастя, добра, родинного благополуччя, затишку, людського тепла, натхнення, наснаги, нових успіхів на благо нашого університету та української медичної науки.

**Редакція газети
«Медична академія»**

ПОДІЯ

ПРЕДСТАВИЛИ СТУДРАДУ НА ВСЕУКРАЇНСЬКОМУ ЗАСІДАННІ

Зступник голови студентської Ради ТДМУ, студентка 5 курсу стоматологічного факультету Олена Присяжнюк взяла участь у плановому засіданні ради представників студентського самоврядування при МОЗ України, яке відбулося 4 лютого цього року в Запорізькому державному медичному університеті.

Голови студентських рад та їхні заступники Буковинського, Вінницького, Донецького, Запорізького, Львівського, Національного імені О.Богомольця, Тернопільського, Харківського медичних університетів, Дніпропетровської медичної академії, Харківського фармацевтичного університету, Украї-

нської стоматологічної академії, Черкаського медичного коледжу, Запорізької та Київської академії післядипломної освіти зібралися, щоб обговорити результати внутрішнього моніторингу та рекомендацій щодо якості медичної освіти, спланувати роботу органів студентського самоврядування у ВНЗ МОЗ України.

«Окрім цього, ми вирішували питання щодо створення інформаційного порталу ради представників студентського самоврядування, на якому публікуватимуть всю інформацію щодо її діяльності. Також обговорювали можливість відновлення обміну між студентами в Україні. Хотілося б стажуватися не лише за кор-

доном, а й у медичних навчальних закладах нашої держави. Вважаю, що це також сприятиме хорошему обміну досвідом, встановленню ділових і дружніх контактів», – розповіла Олена Присяжнюк.

Учасники засідання мали змогу ознайомитися з матеріальною базою університету, побувати в навчально-тренінгових і мультимедійних центрах, анатомічному театрі, оцінити умови проживання студентів у кампусі.

Після оглядової екскурсії члени ради представників студентського самоврядування при МОЗ України побували на комбінаті «Запоріжсталь», поспілкувалися з представниками молодіжної ради комбінату, з якою студентська рада ЗДМУ підтримує тісні контакти.

Прес-служба ТДМУ

МИЛОСЕРДЯ

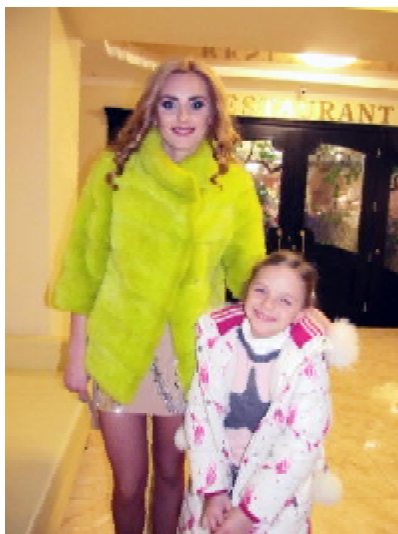
ПОВЕРНЕМО ЩАСЛИВЕ ДИТИНСТВО ОНКОХВОРИМ ДІТЯМ

15 лютого в усьому світі відзначали Міжнародний день онкохворої дитини. Ця дата вперше з'явилася в календарі 2001 року з ініціативи Всесвітньої конфедерації батьків дітей, хворих на рак. З 2003 року цей день відзначається і в Україні.

Нині День дітей, хворих на рак, проводять у понад 40 країнах під патронатом Міжнародного товариства дитячих онкологів. Це не день відчаю, а свято перемоги малюків і дорослих, лікарів, родичів хворих і всіх, хто небайдужий до чужого горя. Основна мета цього дня – покращити інформування суспільства про проблеми дитячих онкологічних хвороб.

Слова «онкологія» та «рак» у кожного з нас викликають якщо не жах, то почуття приреченості, безнадійності. Словосполучення «дитячий рак» важко вкладається у свідомість. Ця хвороба приходить невідомо звідки, здається, що порятунку немає. Але рак можна перемогти. Це – небезпечно, важко, але в більшості випадків виліковує захворювання. І вдається це завдяки зусиллям лікарів, батьків і всіх небайдужих людей, хто допомагає дітям подолати недугу.

З цього приводу один з організаторів проекту «Повернемо щасливе дитинство онкохворим дітям» провів власне розслідування: «Дуже часто в наше життя вриваються недуги не просто так, а внаслідок певного мислення. Багато психологів вважають, що захворювання

Відома співачка Ірина ФЕДИШИН з наймолодшою волонтеркою Катрусєю ДЗЕЦЮХ

настає зовсім не випадково, а причиною онкопатологій може стати наше ментальне сприйняття цього світу».

Зокрема, американський психолог Луїза Хей, а також канадський філософ і психолог Ліз Бурбо серед причин раку виділяють: психологічну травму, образу, велику таємницю, горе, відчуття ненависті.

Що розуміють під поняттям «пси-

хологічна травма»: травма відчуження, травма покинутого, приниження, зрада, несправедливість. Тобто, нагромадження негативних емоцій (дистрес).

Яке рішення пропонують відомі психологи: прийняти факт образи, несправедливості... І з любов'ю пробачити, дарувати радість близьким.

Але виникло запитання: яка ж психологія раку в дитячому віці?

Адже дитина народжується, пізнає цікавий світ, радіє сонечку, пташці, теплим обіймам мами... Дитя ще не встигло затаїти образи на весь світ.

Психологи відповіді не надали. Розглянемо, що з цього приводу підкаже наука.

Наука стверджує, що дитяча онкологія виникає внаслідок генетичної поломки чи генетичної мутації.

Генетична поломка у дитини виникає внаслідок передачі цієї поломки батьками – здебільшого спадковий фактор. Дуже часто чути від батьків: «У нас бабуся хворіла на рак», «У нас прадідусь хворів на рак».

Тоді наступне запитання: якщо мій дідусь хворів на рак, то невже і я передаю цю «генетичну поломку»?

В цьому випадку згадуємо генетику. Нині сучасній генетиці відоме поняття «патологічні гени». Кожна людина має певний відсоток «патологічних генів». Однак наш організм сформований таким чином, що відбраковує їх. Для цього потрібно: здоровий спосіб життя + збалансоване харчування + заняття спортом + позитивні емоції = щаслива родина.

Організатори проекту «Повернемо щасливе дитинство онкохворим дітям», а саме: Тетяна Дзецюх та Арсен Гудима, наймолодший волонтер Катруся Дзецюх, а також студенти-волонтери Яср Аль-Джумалі, Сара Аль-Руфае, Нур Алганімей, Богдан Вербенець, Садік Джафар, Айман Джасім, Аршат Каур 15 лютого відвідали діток у гематологічному відділенні та передали венозні катетери (дякуючи Олександрів Земляку та Катерині Гу-

мен); гіпсові фігурки казкових героїв та кольорові фарби (відгукнувся небайдужий тернополянин Олексій, якому передаємо подяку).

Був і спеціальний, неочікуваний подарунок. Українська популярна, талановита співачка, любляча мама двох чудових синочків, тендітна жінка з великим добрим серцем і просто надзвичайно приємна особистість Ірина Феदिшин підготувала та передала наймолодшому

волонтеру проекту Катрусі Дзецюх спеціальні іменні листівки з теплими побажаннями для малечі у відділення гематології Тернопільської міської дитячої комунальної лікарні. (Особлива подяка Ірині Феदिшин та Віталію Човнику, що, попри напружений графік концертів, запросили на зустріч та передали прийнятний подарунок).

Усі побажання передали у відділення гематології Тернопільської міської дитячої лікарні 15 лютого – у Міжнародний день онкохворої дитини.

Батьки та дітки отримали чималий заряд позитивних емоцій. Для організаторів проекту та усіх волонтерів найприємнішою новиною цього дня стало те, що семеро маленьких пацієнтів подолали недугу.

Це вдається завдяки:

- нестримній боротьбі за життя малюків, що вартує визнання;
- люблячим батькам діток, які своїми молитвами та любов'ю зцілюють свою кровинку;
- невтомній праці лікуючих лікарів, медичного персоналу, які, попри всілякі труднощі працюють на кінцевий результат – здорова дитина;
- усіх небайдужих людей, які допомагають на кожному етапі в подоланні недуги.

Давайте всі разом долучатися до проекту «Повернемо щасливе дитинство онкохворим дітям» і примножувати добро. Адже «найменший прояв піклування створює неперервний ланцюжок взаємодопомоги».

**Тетяна ДЗЕЦЮХ,
доцент кафедри
ортопедичної стоматології
ТДМУ**

ВИШКІЛ

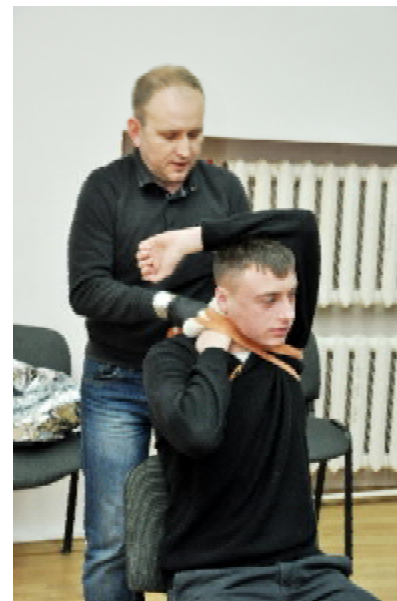
ЖУРНАЛІСТІВ НАВЧАЛИ ДОМЕДИЧНІЙ ДОПОМОЗИ

На базі навчально-наукового інституту медсестринства нашого університету на прохання виконуючої обов'язки голови Тернопільського прес-клубу Анжели Кардинал відбулося навчання молодих журналістів азам домедичної допомоги. До них приєдналося кілька медійників, які вже давно працюють у цій царині.

Тернопільський прес-клуб є громадською організацією, яка об'єднує журналістів, всіляко сприяючи їх професійному зростанню та захисту прав. Одним з

професійних стандартів у надзвичайній суспільно-політичній ситуації».

В Україні упродовж двох років склалася нелегка ситуація. Крім того, професія журналіста посідає одне з перших місць за рівнем небезпеки та ризиків для здоров'я й життя. «Усвідомлюючи це та прагнучи забезпечити наших слухачів необхідними знаннями, ми звернулися до ректора ТДМУ, професора Михайла Корди з проханням посприяти учасникам нашого проекту в оволодінні навичками надання домедичної допомоги, аби вони в разі потреби змогли допомогти собі чи своїм колегам. Хочу сказати, що ми дуже задоволені заняттям, адже змогли практично відпрацювати навички. На мою думку, навчати домедичній допомозі потрібно зі школи та володіти цими вміннями повинен кожен, адже

в житті часто виникають непередбачувані випадки. Сьогодні ми з впевненістю скажемо: коли мені трапиться потерпілий, не злякаюся й не розгублююся, бо вже знаю, як потрібно діяти в таких ситуаціях», – розповіла Анжела Кардинал.

Вона також відзначила професійний рівень асистента кафедри медицини катастроф і військової медицини Мирослава Бойчака.

Додамо, що ТДМУ впродовж двох років активно втілює проект навчання цивільного населення азам домедичної допомоги. Майже 2500 тернополянян змогли пройти тренінги та отримати практичні навички.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

ЯСІР АЛЬ-ДЖУМАЛІ: «У ТЕРНОПОЛІ МЕНІ СПОКІЙНО ТА КОМФОРТНО»

Продовжуємо знайомити вас зі студентами з інших країн, які навчаються в Тернопільському державному медичному університеті імені І.Горбачевського. Всіх їх на 5-6 років життя тісно пов'язує з нашим ВНЗ, містом і людьми. Багато хто тут знаходить друзів, з якими потім підтримує спілкування, хтось будує кар'єрну траєкторію в себе на батьківщині чи в іншій країні. Проте всі вони наші, адже альма-матер у них одна – ТДМУ.

Сьогодні ми ближче познайомимося з головою Асоціації студентів Іраку – Ясіром Аль-Джумалі, який навчається на п'ятому курсі стоматологічного факультету. Він із сумом говорить, що через кілька місяців йому доведеться повернутися додому. Та й ба-

гатьом іноземним та українським студентам він запам'ятовується привітним, доброзичливим і готовим прийти на допомогу. Ясір вчасно вміє підтримати, дати корисну пораду, зорганізувати. І все це йому вдається зробити легко та ненав'язливо.

Ясір має велику родину – ще чотири сестри та один брат. «У нас майже медична сім'я. Брат також здобуває медичну освіту, а сестра навчається на фармацевта. Вважаємо професію лікаря однією з найкращих у світі. Сподіваюся, що зможу сповна зреалізувати себе в ній», – зазначає студент.

Ясір найстарший у своїй сім'ї, тому і вся відповідальність за неї лежить на його плечах. Каже, його обов'язок – дбати про сестер і брата.

«Моє навчання в університеті добігає кінця. Після цього повернуся додому, адже там моя родина й мушу про всіх них піклуватися. Мій батько помер,

а після нього я старший. Тож повинен узяти на себе всі обов'язки щодо піклування про маму і сестер, допомагати їм у вирішенні тих чи інших питань,

залагодженні якихось конфліктів. У нашій культурі так прийнято, що чоловіки повинні відповідати за жінок і захищати їх. Кожна з них має роботу чи сім'ю, але у важку хвилину завжди звернеться до батька чи брата. Я ж у разі потреби повинен прийти на допомогу.

Зі смертю батька моє життя дуже змінилося, довелося швидко ставати дорослим і відповідальним. Звичайно, коли тато був живим, я був більше безтурботним, бо всі обов'язки були на ньому. Але це життя й мені потрібно приймати його таким, як воно є», – додав Ясір.

Попереду в юнака випускні іспити в ТДМУ і важливий екзамен уже в Іраку. Без складання цих випробувань він не матиме можливості працювати за фахом. Ясір Аль-Джумалі нині наполегливо вчиться, адже дуже любить обрану професію – сто-

матологію. Мовить, що робота стоматолога йому до душі, адже у ній можна постійно вдосконалюватися та бачити реальний результат власної праці.

«Знаю, що вдома сумуватиму за Тернополем та університетом. Щороку їжджу до Іраку під час канікул, але вже через кілька днів знову хочу повернутися сюди. Я відвідав багато міст в Україні – Харків, Дніпропетровськ, Одесу, Донецьк, Київ, але в жодному з них не міг бути більше тижня. Якось у Тернополі мені спокійно та комфортно, як вдома. Тут у мене є багато друзів. Раніше спілкувався лише зі своїми земляками з Іраку, але тепер серед українців маю багато знайомих, яких поважаю та ціную. У мене одні з найкращих у світі викладачі. Постараюся зробити все, щоб і на відстані підтримувати ці дружні стосунки. Завдяки університету здружився зі студентами з інших країн», – підсумував Ясір Аль-Джумалі.

Щодо свого президенства в Асоціації, то Ясір вважає, що це допомогло йому краще зорганізуватися, навчитися спілкуватися з різними людьми, розуміти їх.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

3 історії відкриттів

ДО 230 РІЧЧЯ ЕЛЕКТРОФІЗІОЛОГІЇ (ЕЛЕКТРОБІОЛОГІЇ)

1786 рік залишив яскравий слід в історії медицини, фізики та й у житті італійського вченого Луїджі Гальвані (1733-1798 рр.). Він, закінчивши 1759 р. Болонський університет за спеціальністю «богослов'я» та після захисту дисертації, під впливом свого тестя – професора медицини Карло Галеацці почав займатися медициною.

Після захисту магістерської дисертації, яка була присвячена будові людських кісток, Гальвані 1762 р. почав викладати медицину. 1763 р. став професором університету, а з 1785 р. – завідувачем кафедри анатомії та гінекології. За те, що відмовився принести присягу Цизальпінській республіці, яку заснував Наполеон Бонапарт 1797 р., Гальвані був звільнений з роботи.

Ось як описує своє відкриття професор Болонського університету – Луїджі Гальвані у своєму

Луїджі ГАЛЬВАНІ

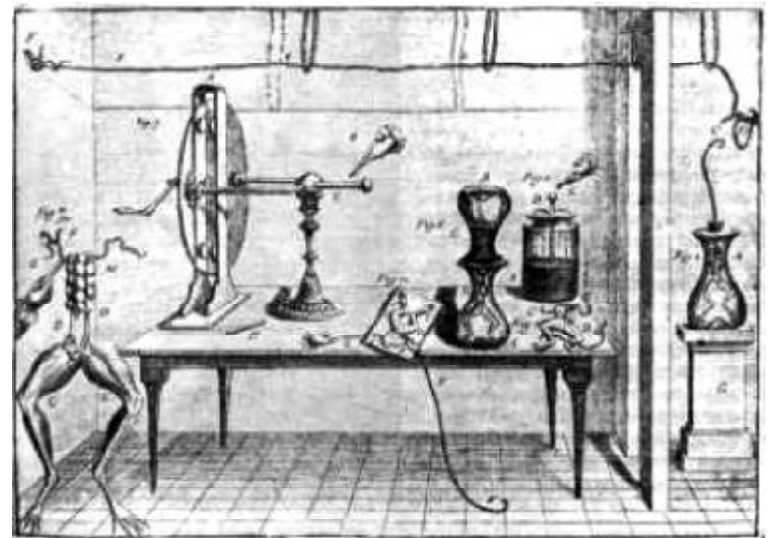
шини останньої і на великій відстані від нього. Коли ж один з моїх помічників вістряв скальпеля випадково доторкнувся внутрішніх стегнових нервів цієї жаби, то відразу всі м'язи кінцівок почали так скорочуватися, що

новим явищем, він відразу звернув на нього мою увагу, хоча я задумував цілком інше й був зайнятий власними думками. Тоді я запалився неймовірним зусиллям і палким бажанням дослідити це явище та винести на світ те, що було у ньому приховане».

Знаючи, що лапка жабки є у певному розумінні дуже чутливим електрометром, Гальвані спробував виявити атмосферну електрику. Він підвісив на балконі препаровану жабу, вставивши їй мідний гачок у спинний мозок. І коли одного дня лапка жаби своїм звисаючим кінцем доторкнулася залізної решітки, то скоротилася. Це сталося 26 вересня 1786 року. І ця дата вважається днем народження електрофізіології (електробіології).

У цей же час італійський фізик Алессандро Вольта (іменем якого названа одиниця напруги), винахідник чутливого електроскопа, конденсатора, перевіряє результати Гальвані й переконують в тому, що найсильніше скорочення лапки жаби відбувається тоді, коли зовнішнім провідником замикаються дві різних ділянки добре відпрепарованого нерва. І Вольта робить висновок, що не м'яз розряджається через провідник і нерв, а, навпаки, нерв, який більш чутливий до подразнення, збуджується та щось передає м'язу. Вольта після численних експериментів переконують, що контакт двох різних металів є новим джере-

лом електрики, на яку реагує живий «електроскоп» – препарована жаба. Він показав, що використання двох різнометалів металів діють на препарат жаби тим сильніше, чим далі стоять вони у наступному ряду: цинк, олово, свинець, залізо, латунь,

Дослід Гальвані

бронза, мідь, платина, золото, срібло, ртуть, графіт, вугілля. Гальвані ж, відстоюючи свою теорію про тваринну електрику, впродовж 1794-1797 рр. проводить нові дослідження, в яких вже не використовував метали. Розглянемо один з них. Брався м'яз із розгалуженням від нього нервом. Віддалений кінець нерва перерізував і за допомогою скляної палички торкався ним м'яза. У момент доторкування нерва до

м'яза, останній скорочувався. Гальвані вважав, що місце перерізу, очевидно, відіграє якусь важливу роль.

На жаль, цей та інші дослідження Гальвані не зміг опублікувати – вони були описані лише у приватних листах.

В історичній суперечці обидва вчені мали рацію. Гальвані відкрив два різних явища – і «тваринну електрику», і електрику, спричинену різними металами. Проте він сам вважав, що відкрив лише перше з них, а Вольта був переконаний, що

Способи накладання нерва

«Трактаті про сили електрики при м'язевому русі»: «Я розрізав і препарував жабу і, маючи на увазі зовсім інше, помістив її на стіл, на якому стояла електрична машина, при повному від'єднанні від кондуктора ма-

здавалися запалими в найсильніші тоничні судоми. Інший же з них, який нам допомагав у досліді з електрики, помітив, як йому здалося, що це відбувається тоді, коли з кондуктора машини виходила іскра. Вражений

джерелом електрики в досліді Гальвані був не м'яз жаби, а ті два метали, якими до неї доторкувався Гальвані.

Гальвані увійшов в історію науки як основоположник електрофізіології (електробіології), а фізик Вольта – як винахідник першого хімічного джерела гальванічного (електричного) струму.

**Валерій ДІДУХ,
доцент ТДМУ**

ЗАХОПЛЕННЯ

КОЛИ СПІВАЄ ДУША

Попри те, що університетський хор в ТДМУ створений порівняно нещодавно, він уже здобув популярність. Його виступи незмінно привертають увагу, викликають цікавість, захоплення та бажання самому долучитися до хорошого співу, який об'єднує людей. Кажуть, що у хорі співає душа. І наснажується, і відпочиває. Про те, як формувався колектив, про його співучих учасників попросила розповісти керівника хору, студента 2 курсу медичного факультету Ярослава Запотоцького.

— Все почалося торік. У перерві між парами зібралися, щоб поспівати. Я прихопив гітару. Відтак хтось запропонував: «Давайте хор зберемо». Задум сподобався. Дали оголошення про набір хористів. На прослуховування прийшло чимало студентів, які люблять і вміють співати. Дехто з викладачів теж приєднався. І почалися репетиції.

В організації хору Ярославу Запотоцькому активно допомагав студент Святослав Цебрик, один з ініціаторів іншого цікавого проекту — «Вечори кіно в ТДМУ». Всім серцем підтримував ідею створення університетського хору й Тарас Бідованець, нині вже шестикурсник.

— Тарас свого часу закінчив музичну школу, але рівень його професіоналізму незрівнянно вищий за той, що зазвичай дає школа. Хоровий спів особливо близький його душі. Крім того, в Тараса виявився справжній диригентський хист, — розповідає Ярослав.

Сам Ярослав закінчив Тернопільське музичне училище, куди вступив відразу після школи. Тож за першим своїм фахом він —

на репетицію. Поступово розширюється його репертуар. Нині в ньому твори різноманітного характеру. Є серед них і знакові, які, за словами, керівника творчого колективу, кожен хор в Україні має знати та вміти заспівати.

— Державний Гімн України, духовний славень «Боже великий, єдиний, нам Україну храни», студентський гімн «Гаудеамус». Також у нашому репертуарі обробки українських народних пісень, пісні періоду козаччини, стрілецькі, хорові твори Михайла Леонтовича, Миколи Колесси... Важливе місце в цьому списку посідають і пісні су-

Тут раді всім, хто любить співати. Звичайно, вільного часу в студентів-медиків мало й хтось з першого набору згодом «відсіявся», прийшли нові люди. Нині в колективі майже тридцять хористів. Серед найактивніших — Тарас Бідованець, Юля Теслюк, Оля Мартиняк, Люба Боднар, Аліна Цапок.

— Як вдається досягнути такого гарного звучання? — запитую в керівника хору.

— Наші студенти талановиті. Багато учасників не лише гарно співають, а й уміють читати ноти, грають на якомусь музичному інструменті, розуміють, що таке динаміка, темп, тембр

часного кобзаря, живої легенди сучасної української музики Василя Жданкіна (приміром, «Тешуть теслі» на слова поета Богдана-Ігоря Антонича), «Пречистая Діва» в обробці Володимира Якимця, одного із засновників гурту «Пікардійська терція». Співаємо те, що знаходить відгук у серці, розцвітає квітом національної пам'яті. Крім відомих класичних творів, пропонуємо увазі слухачів і власні обробки на музику сучасних виконавців рок- і фольк-гуртів. Раніше в хорівому виконанні вони не звучали.

Усім запам'яталася різдвяна програма хору. Першого тижня нового

та інші засоби музичної виразності. А хто ще не знає — швидко вчиться.

Хоровий спів люблять і викладачі. Тарас Запотоцький переконаний: хоровий спів — це творчість, яка сприяє розвитку особистості. За його словами, хорове мистецтво він для себе відкрив, коли ще був студентом музичного та педагогічного університету.

— Там теж був хор і я збагнув, який це важливий, прекрасний та цікавий вид музичного мистецтва. Брав уроки у професійного диригента, заслуженого працівника культури України, доцента ТНПУ В. Ф. Семчишина, керівника відділу хорового диригування Тернопільського музичного училища А. І. Ороновського.

Отримані знання стали в пригоді.

— Хор ТДМУ змішаний, чотириголосий. Хоча дівчат більше, бо хлопці часто соромляться приходити на прослуховування, але маємо і басы, і тенори, і баритони... Репетиції, виступи згуртовують людей. Спільний спів дарує гарний настрій, а ще це можливість корисно, цікаво та приємно провести вільний час, — каже Ярослав Запотоцький. — Щиро вдячні керівництву ТДМУ за підтримку й запрошуємо всіх бажаючих долучитися до університетського хору. Репетиції у вівторок і четвер, о 17 годині.

Коли виходила з університету, репетиція саме починалася. Але кілька відгуків студентів встигла занотувати.

Іванка Навроцька, студентка 2 курсу, медичного факультету:

— Співати в хорі мені подобається. Дуже хороший колектив.

Ганна Тимошук, студентка 5 курсу медичного факультету:

— Відвідую хор з вересня минулого року. Дуже рада, що він є. Так гарно співає, що дух захоплює. Словами не передати, що відчуваю. Запрошуємо всіх, хто любить хоролий спів, до нас приєднуватися.

**Лідія ХМІЛЯР,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

піаніст. Ще рік навчався в Тернопільському національному педагогічному університеті, на факультеті мистецтв.

— Вчився і готувався до вступу в ТДМУ, що й зробив наступного навчального року, — згадує Ярослав Запотоцький. — Медицина — це те, до чого в мене завжди, як кажуть, душа лежала. В сім'ї всі медики. Тато й мама — анестезіологи. Старший брат Павло закінчив наш університет, нині продовжує післядипломне навчання в інтернатурі на базі університетської лікарні. Молодший брат Володимир теж студент ТДМУ і теж на 2 курсі, лише інший потік. Двічі на тиждень хор збирається

семестру віншування розпочали з адміністративного корпусу університету. Чекали й радо вітали колектив і в інших університетських будівлях, на всіх кафедрах, де теж звучали колядки та щедрівки. До цього дійства хористи готувалися впродовж двох місяців, у тому числі й на канікулах. За чудовий спів і популяризацію національних традицій організаторам та учасникам дійства подякував ректор ТДМУ, професор Михайло Корда.

Тепер хор готується до концерту, присвяченого вшануванню пам'яті Великого Кобзаря. Репертуарний список поповняють нові пісні на слова Тараса Шевченка.

Відповіді у наступному числі газети **СКАНВОРД**

1. Сло-в'янське плем'я									2. Цінні папери
3. 1067 метрів		6.		4. Сло-в'янський бог	5. Меблі				
				7. Елемент гімнаст. вправ					8.
		9. Симво-лічний знак		10. По-лювання в Африці					
				11. Титул монар-ха					12. Літо-числен-ня
		13. Слідчий ізолятор		14. Елект-рообчислю-вальна машина		15.			
		16. Озна-чає «но-вий»							17. Повість М. Гого-ля
18. Укр. телека-нал		19. Річка в Росії		20. «... не винні» (ліг. твір)					
		21. Пісто-лет							
22. Прод-укт харчу-вання		26.		23. Жіноче ім'я		24. Кула-городина — на зберіганні			25. Хата в Індії
				27. Не про-ти				28. Суддя	29. Прод-укт перегонки нафти
				30. Инфек-ційна хвороба коней		31. Заборона			
									32. Все-вишній
		33. Житлове буд-івля		34. Породи-на					
		35. Гру-па В. Шевчука							37. Вибу-хова ре-човина
				38. Зв'яз-ки, відно-сини		39. По-ньому витягує китів		40. Човня-ру без нього не обійтися	
		41. Краї-на в Америці		42. В'язана кофта					
43. Кістяк, основа									44. Генд-ляр
		45. Мислєць		46. Іспансь-кий танець		47. З неї полум'я зай-меться			
				49. С/г знаряд-дя					50. Будинок культури
									52. Сотка
				51. Другий укіс трави					
				53. ...хау				54. Бог сонця	
								56. Его	57. Наш парла-мент (абрєв.)
								59. Хижий звір	60. Гори-цвіт
61. Дере-в'яні че-ревики								62. Нац. валюта Японії	
63. П'я				64. Місто у Біло-русі, Франції		65. По-зитивний електрод			
				66. Нота					
67. Со-лодка страва з фруктів									68. Всеви-дяче
69. ... людська — не водиця				70. Звук від уда-ру		71. Спів-звучність			74. Сольстка «Спейс Їорлз»
				72. «Бери!»					
									77. Риба
								75. «Ок-сано, я чую твій...»	
								76. Блиск	
								80. Німецький фвік	81. Акціо-нер. товари-ство
				79. Зван-ня духо-вної особи					
								82. Колесо автома-шини	